Nézsa Gyermeki Csodakert Óvoda

2618. Nézsa Szondi út 48.

OM: 202160

EGYESÍTETT PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette:

Petyerák Mária

óvodavezető

2017. augusztus 29.

1. Törvényi megfeleltetés

Programunk a 363/2012. (XII.17) számú Kormány rendelet értelmében, az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, szem előtt tartva a 2011. évi törvényt a nemzeti köznevelésről (Nkt. ágazati törvény), annak módosításait.

Ezen kívül programunkba az alábbi törvényeket, rendeleteket építettük be:

- Magyarország alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII.31,) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény, A gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus- továbbképzésről, a pedagógus – szakvizsgáról, amely a továbbképzésekben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendelet módosítja
- 1357/2011. (X.28) kormányhatározat az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabályok felülvizsgálatáról
- Alapító okirat

2. Bevezető

E program a Nézsa- Alsópetény- Legénd Óvoda Intézményfenntartó Társulás által működtetett Nézsa Gyermeki Csodakert Óvoda egyesített pedagógiai programja. Az összehangolt működés érdekében a nevelőtestület megfogalmazta igényét arra vonatkozóan,

hogy egységes nevelési elvek alapján kidolgozott egységes szerkezetbe foglalt közös program elkészüljön. Programunkban a közös értékek megfogalmazása egységet teremt pedagógiai szemléletünkben, az egyes tagóvodák helyi sajátosságaiból adódó egyéni arculat megjelenítése pedig színesebbé, változatosabbá teszi intézményünk egészét.

2.1. Bevezető helyzetelemzés

Településeink Nógrád megye dél-nyugati részén találhatók, a Cserhát-hegység talán legszebb részén. Kistelepüléseink egymás szomszédságában találhatók, gyönyörű egymást váltó, szántós, erdős, tavas-lápos dombvidéken. Jelentősebb népességű település nincs a környéken, a legközelebbi városoktól 15-25 km-es távolságban vagyunk, míg a főváros kb. 50-60 kilométerre található.

A népesség szempontjából a településekre elmondható, hogy az utóbbi években jellemző volt a betelepülés. E jelenség nélkül településeink öregedése sokkal erőteljesebb lenne, így azt mondhatjuk, hogy a településeink létszáma stagnáló, illetve lassan fogyó.

A környék foglakoztatásában jelentős szereppel bír Budapest, Vác és Rétság települések. A bejáró munkavállalók leggyakrabban az elektronikai termék előállításban és az építőiparban dolgoznak. A lakosság egy része helyben dolgozik, zömmel a mezőgazdaságban, kereskedelemben, vagy vállalkozóként.

A falvak infrastruktúrája folyamatosan fejlődik, komfortosodik. Az alapközművek mellett településeinken megoldott a telefon és szélessávú internet ellátottság. A természeti környezet adta lehetőségeket kihasználandó, a települések vezetői kiemelt figyelmet szentelnek az idegenforgalom élénkítésére.

A lakosság összetételét tekintve a településekre jellemző, hogy szlovák és magyar lakosok azonos arányban élnek. Kiemelendő még az etnikai kisebbség számának egyenletes emelkedése. A helyi nevelési programok e tényezők figyelembe vételével többletfeladatként tartalmazzák a nemzetiségi nevelési feladatokat is.

3. Óvodai nevelésünk alapelvei, célja, feladatai

3.1. Óvodai nevelésünk alapelvei

Az óvodáinkban folyó nevelő-személyiségfejlesztő munkánk alapelveit a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire építve, a gyermekeket megillető jogok biztosítása érdekében az Óvodai nevelés országos alapprogramja figyelembevételével az alábbiakban határozzuk meg:

- az óvodás gyermek fejlődő személyiség, így különleges védelem és gondoskodás illeti meg
- óvodáinkban a gyermekeket tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi
- az óvodai nevelés folyamatában a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására törekszünk a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, valamint az egyenlő hozzáférés biztosításával
- a gyermekeket egyedi, fejlődő személyiségnek tekintjük, akiknek alakuló személyiségét genetikai adottságaik, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és a tervezett környezeti hatások együttesen határozzák meg, éppen ezért testi-lelki szükségleteik életkoronként és egyéneként is változóak lehetnek
- az óvodai nevelés időtartama alatt gondoskodunk a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, amelyek sajátos nevelési igény esetén részlegesen vagy akár teljes körűen is módosulhatnak
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyhez az óvodák kiegészítő szerepeként az óvodai nevelés funkcióinak teljesítése, az egyenrangú nevelőtársi viszony, gazdag együttműködési formák felkutatása és megvalósítása társul. E szerephez nélkülözhetetlen valamennyi óvodai dolgozó kölcsönös tiszteletadáson, bizalmon és segítségnyújtáson alapuló attitűdje
- az óvoda nevelő intézmény, amely a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatására törekszik fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzetek megteremtésével, amely alaphelyzetek az adott intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által léteznek
- A közös élményekre épülő közös tevékenységek hangsúlyos elemei a nevelőmunkánknak, melyeknek centrumában az együttműködési és érintkezési képességek alakítása áll
- a játékot a tevékenységek sorában elsődleges, kiemelt, semmi mással nem helyettesíthető alaptevékenységnek tekintjük, amely az óvodás gyermek elemi

pszichikus szükséglete, éppen ezért biztosítjuk, hogy naponta, visszatérő módon, lehetőleg zavartalanul kielégíthesse azt.

- Az óvodai nevelésünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk, melyek megvalósíthatósága érdekében szem előtt tartjuk, hogy a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon, amennyi a további önálló cselekvéséhez szükséges, s elvárásaink igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez
- nevelési gyakorlatunk során biztosítjuk óvodáinkban a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek saját kultúrájukhoz, hagyományaikhoz kapcsolódó szokások megőrzését, ápolását
- óvodai nevelésünkben tilos a gyermekek mindennemű közvetlen vagy közvetett megkülönböztetése (kizárás, korlátozás, jogellenes elkülönítés, kedvezés, akadályozás, zaklatás)
- különös odafigyeléssel fordulunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé, hiszen a pedagógiai támogatás jelentős segítséget jelent számukra a szorító hátrányok kompenzálásában.

3.2. Az óvodai nevelésünk célja

3.2.1. Általános célok

Az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség kibontakozatása az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütemek figyelembe vételével, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, a gyermekek aktív közreműködésével, tevékenységek által, kiemelt hangsúlyt fektetve az egyenlő hozzáférésre, mindezeken keresztül a szociális képességek alakítására.

3.2.2. Speciális célok

Óvodai nevelésünk célrendszerének sajátos elemeit meghatározzák az egyes települések sajátos jellemzői, a szűkebb környezet elvárásai, s az óvodapedagógusok által felvállalt többletfeladatok eredményei. Így speciális célként fogalmazódnak meg a következők:

- valamennyi, beszédhibával küzdő kisgyermek részesüljön logopédiai ellátásban, legalább 5 éves kortól

- a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekekben alakuljon ki a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő, az adott településre jellemző hagyományok és szokások ápolásával a nemzetiségi, kisebbségi identitástudat
- Alkalmassá tenni az óvodákat arra, hogy a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékosságból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállításának, újak kialakításának szakmai, módszertani és eszközrendszerét kialakítsuk és működtessük
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztő programba való bekapcsolása.
- Az óvodai fejlesztő program működtetése során a következő célokat tűzzük ki:
  - Az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekek együttfejlesztése, együttnevelése az esélyegyenlőség megteremtése érdekében
  - Az esélyegyenlőtlenség csökkentése, különösen a kommunikáció és a szocializáció fejlesztésével, erősítésével.

3.3. Óvodakép

Környezetünk igényeihez és lehetőségeihez igazodva a gyermekek differenciált személyiség fejlesztését a családi nevelés kiegészítéseként vállaljuk fel. Céljaink megvalósítása érdekében olyan gyermekközpontú, befogadó óvodákat szeretnénk működtetni:

- ahol derűs, meghitt, barátságos és bizalmon alapuló légkört teremtenek a gyermekek, pedagógusok, szülők számára
- ahol biztosítottak az óvodás korú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételei
- ahol a tiszta, rendezett, esztétikus környezet hozzájárul a gyermekek jó közérzetéhez
- ahol a gyermekeket körülvevő felnőttek magatartásában kifejezésre jut az elfogadás, a tisztelet, a megerősítés, a támogató attitűd, a bizalom a gyermekek fejlődésében

- ahol minden dolgozó tisztában van a gyermekek testi-lelki szükségleteivel, és ahol a pedagógiai klíma megengedi, tolerálja, és differenciáltan segíti a szükségletek életkori és egyéni eltéréseit
- ahol a gyermeki tevékenységek és a szabad játék árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára önmaga megismerését, önértékelése pozitív alakulását, önmaga kiteljesedését. esélyt teremtve ezzel készségei, képességei felfedeztetésére, azok kibontakoztatására
- ahol a pedagógiai intézkedések az egyes gyermek személyiségéhez igazodnak
- ahol a nevelés folyamata segítséget ad a gyermek és szülő számára az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlődésében
- ahol a pedagógiai tevékenységrendszer és a tárgyi környezet segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását
- ahol a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek számára biztosított a nyelvi nevelés, valamint a multikulturális nevelésen alapuló integrációs pedagógia
- ahol az óvoda dolgozói nyitottak a családok, a fenntartó, a szakmai és civil szervezetek irányába
- ahol a sokszínű családi hátterek ismeretében – elfogadva a családi nevelés prioritását – folyamatosan keresi és alkalmazza az együttműködés stratégiáját a gyermekek fejlődése érdekében.
- ahol az egyenlő hozzáférés biztosított, az esélyegyenlőség és a hátrányt csökkentő pedagógiai elv meghatározó a mindennapok pedagógiájában
- ahol az inkluzív-, az integrált gyermekek nevelését támogató szemlélet megjelenik az intézmény nevelői attitűdjében.

3.4. Gyermekkép

Óvodai nevelésünkben érvényesül az a pedagógiai szemlélet, amely kimondja, hogy a gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Éppen ezért nevelő-személyiségfejlesztő munkánk eredményeképpen olyan gyermekeket szeretnénk az óvodai élet végére nevelni, akik:

- jókedvűek, optimisták
- tudnak örülni önmaguk és társaik sikerének

- igényükké vált az együttműködés a játékban és más egyéb tevékenységekben
- tudnak kompromisszumot kötni, de meg tudják őrizni egyéniségüket is
- képesek egyszerűbb szervezési feladatok megoldására
- keresik a kapcsolatot társaikkal, a felnőttekkel
- bizalommal fordulnak a felnőttek felé
- szívesen kommunikálnak
- képesek konfliktusaik megoldására
- érzékenyek mások problémáik iránt
- a hagyományok, szokások tisztelete természetes számukra
- ismerik a helyi szlovák nemzetiség népi kultúrájának hagyományait, kötődnek településükhöz
- ismeretek befogadására képesek, nyitottak, érdeklődőek
- környezetüket óvják, védik
- önmagával és környezetével kapcsolatos elemi higiéniai szokásokkal rendelkeznek
- elemi erkölcsi ítélőképessége kialakult a helyes és helytelen viselkedésről, tevékenységről
- szívesen és ügyesen mozognak, vidám, eleven gyerekek.

3.5. Az óvodai nevelés feladatai

3.5.1. Alapfeladatok

Óvodai nevelésünk alapfeladatait az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján a következőkben határoztuk meg:

3.5.1.1. Egészséges életmód alakítása

Óvodáinkban az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőséggel bír. Az óvodákban folyó, egészséges életmód kialakítását, majd gyakorlását célzó szokás és szabályrendszerek az egészséges életvitel belső igénnyé válását célozzák meg óvodás gyermekek körében.

Feladatunk tehát:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás kialakulásának, fejlődésének elősegítése
- a gyermekek testi képességei fejlődésének elősegítése
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzésére irányuló tervezett tevékenység
- a gyermekek életkorának megfelelő, optimális életritmus kialakítása élettani és egyéni szükségleteik figyelembevételével
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészség megőrzés szokásainak alakítása
- az egészséges életmódhoz szorosan kapcsolódó egészséges táplálkozás, étkezés szokásainak alakítása; az egészséges életmódot támogató öltözködés és betegség megelőzését célzó szokások kialakítása
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása
- szakemberek bevonása az egészséges életmód szokásainak kialakításában: gyermekorvos, védőnő, fogorvos.
- járványos megbetegedések megelőzése, terjedése megakadályozása érdekében fokozott higiénés tevékenység
- különös odafigyeléssel fordulva a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek testi szükségleteinek kielégítésére; egészségük védelmére; a testápolásra; biztos szokásrendszerük megalapozására, betegségek megelőzésére
- a speciális egészségügy problémával küzdő gyermekekre fokozottan figyelünk, (pl: diéta, élelmiszerérzékenység).

3.5.1.2. Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása

Nevelésünk során tudatosan építünk az óvodás gyermekek magatartásának, tevékenységének érzelmi vezéreltségére. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy az óvodában a kisgyermekeket érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül. Tudatosan törekszünk arra, hogy a gyermekeket óvodába lépésük pillanatától kezdve pozitív érzelmi légkör vegye körül, melynek a tárgyi környezeten kívül igen lényeges feltétele az óvónő-gyermek,

gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolat, a kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze közvetett módon a pedagógus – szülő kapcsolat is.

Feladatunk tehát:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör biztosítása a gyermekek óvodába lépésétől (befogadástól) az óvodáskor végéig. Nagy odafigyelést fordítva a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre, az őket körülvevő befogadó környezetre.
- Érzelmi alapigények kielégítése a gyermekek egyéni érzelmi szükségletei ismeretében.
- A felnőtt-gyermek kapcsolat pozitív érzelmi töltésének folyamatos biztosítása.
- A gyermek-gyermek kapcsolat alakítása a magasabb rendű érzelmek, társas kapcsolatok fejlődésének elősegítése, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kapcsolataiban pozitív érzelmi töltés erősítése.
- Segíteni a gyermekek szociális érzékenységének alakulását, párhuzamosan én-tudatának erősítésével.
- Segíteni kell a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését.
- A gyermekek én-érvényesítő törekvései, bontakozó önismerete, önmegvalósítása támogatása olyan szemlélet biztosítása, mely a gyermeki önkifejezésnek teret ad.
- Az „én” és a „mi” tudat erősítése, a gyermekek egyéniségének és a csoport, óvodai közösség összetartozásának erősítése.
- A közös élményekre, közös tevékenységekre épülő óvodai élet során a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak alakítása (figyelmesség, segítőkészség, önfegyelem, kitartás, önállóság, szabálytudat).
- Önállóságra nevelés, melynek alapja a gyermekek képességeinek ismerete, s a gyermek önmagához mért fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki személyiségfejlődésben a szokás- és normarendszer megfelelő megalapozása.
- A gyermekek szűkebb és tágabb környezetéhez, a szülőföldhöz való kötődést segítő, életkornak megfelelő pedagógiai tevékenység, mely elősegíti az érzelmi azonosulást, a szülőföld szeretetét.
- A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek kommunikációja, bánásmódja, viselkedése modell értékű.

- A kooperációs és kommunikációs képességek fejlődésének elősegítése.
- A nehezen fejlődő, szocializációs problémákkal küzdő, valamint a tehetséges gyermekekre minden körülmények között hangsúlyos figyelmet kell fordítanunk, fejlődésük elősegítése érdekében az óvoda pedagógiai eszközeivel (differenciált bánásmód, személyre szabott fejlesztés, sajátos nevelési módszerek alkalmazása, stb.) törekedni kell. Szükség esetén a megfelelő szakemberek segítségének igénybevétele indokolt.

3.5.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Óvodáinkban a fenti feladat megvalósításának nélkülözhetetlen, de mindannyiunk számára elfogadott feltétele, az a pedagógiai szemlélet, melynek értelmében az óvodáskorú gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságukra építve a gyermekek érzékszerveiken keresztül, tapasztalati úton ismerik meg az őt körülvevő világot. Éppen ezért azért arra törekszünk, hogy az óvodai nevelés során, az óvodai élet mindennapjaiban változatos tevékenységeket biztosítsunk a gyermekek számára, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. E tapasztalatszerzési lehetőségeket, helyzeteket a mindennapi élet spontán szituációi és a tervezett tevékenységek adják.

Az óvodai nevelés minden területén, valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat az anyanyelvi nevelés. Az óvodai nevelés az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen kell, hogy legyen.

Az anyanyelvi és értelmi nevelés szerteágazó feladat, megvalósítása átszövi a teljes óvodai életet.

Feladataink:

- kiemelt feladatunk az anyanyelv fejlesztése, amely magába foglalja a tiszta, érthető és folyamatos beszéd kialakulásának elősegítését
- a gyermekek természetes beszédkedvének fenntartása, beszélgetésre alkalmas, kiegyensúlyozott légkör biztosítása, ahol a gyermekek bátran megnyilvánulnak, beszélnek élményekről, gondolataikról

- a gyermekek kérdéseinek meghallgatása, válaszadás a kérdéseikre
- a kommunikáció különböző formáinak (verbális, nonverbális) és az óvodák helyben kialakított szokás és szabályrendszerének megfelelő kommunikáció alakítása, olyan beszélő környezet megteremtése, mely a helyes mintaadással és szabályközvetítéssel, az anyanyelv fejlesztésének biztos terepe
- a sokféle tevékenység biztosította keretek között a gyermekek szociális tanulásának elősegítése, élethelyzetekben használható kommunikációs formák megtapasztalása, alkalmazása
- óvodáskor végére törekszünk arra, hogy a gyermekek képessé váljanak másokat is meghallgatni
- szókincsük folyamatos bővítése igényes irodalmi anyagok felhasználásával, nyelvi játékok segítségével és természetes élethelyzetekben
- a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése
- értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése
- különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél az érzelmi alapigények biztosítása (biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet) segítse a gyermekeket, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással, vizuális eszközökkel merjék, tudják kifejezni.
- a kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során, tapasztalatok szerzése; ezáltal értelmi képességek fejlesztése
- az intellektuális érzelmek megjelenítése, az érdeklődés felkeltése, a tanulási vágy kialakítása.

3.5.1.4. Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Gyermekvédelmi munkánk célja a családok és a gyermekek eltérő szükségleteire tekintettel, a gyermekvédelmi törvény alkalmazásával a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet, a halmozottan hátrányos helyzet felismerése, kezelése, lehetőség szerinti csökkentése, esetleg megszüntetése. Célunk továbbá, hogy a korai prevenció megvalósításával, az óvodai nevelés alapfeladatain keresztül, a családokkal együttműködve a lehető legoptimálisabb feltételeket biztosítsuk valamennyi, de különösen a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű

és veszélyeztetett gyermekek személyiségfejlődése, képességeik, tehetségük kiteljesedése számára.

Feladataink tehát:

- valamennyi, 3. életévét betöltött, óvodaköteles gyermek rendszeres óvodába járásának elérése, ennek érdekében szoros kapcsolatot tartunk a védőnővel, gyermekorvossal
- a szülők tájékoztatása az anyagi és egyéb segítő szolgáltatásokról
- az óvoda jelző szerepének érvényesítése, amennyiben a gyermek érdekében intézkedést tart szükségesnek
- a nevelő hatások összehangolása a családokkal, a családok segítése a nevelőmunkában
- a gyermekek különböző területen mutatkozó képesség és szokásbeli lemaradásainak feltérképezése, fejlesztése, erősségeikre építve
- a gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmének biztosítása
- derűs, szeretetteljes légkör biztosítása a csoportokban, ahol a gyermekek érzelmi biztonságban érezhetik magukat
- a gyermekek családi hátterének, személyisége, szükségleteinek pontos ismerete
- személyre szabott, egyéni bánásmód érvényesítése a gyermekek szükségletei alapján
- a családlátogatások, személyes megbeszélések gyakoriságának szükség szerinti növelése
- együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal, ill. a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal
- ha az óvoda a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól
- a gyermek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontokban és hol kereshető fel – ez az információ a központi faliújságon egész évben megtalálható.

Gyermekvédelmi feladataink tervezése, megvalósítása, dokumentálása tehát igen sokrétű. A feladatok körét az adott településen élő családok körülményei bővíthetik, szűkíthetik, ám egyetlen esetlen esetben sem csorbulhat a gyermeki jogok érvényesítése, amelyet valamennyi tagóvodánkban szem előtt tartunk.

A gyermekvédelmi feladatok megosztását a vezetők és az óvodapedagógusok között az SZMSZ és a munkaköri leírások tartalmazzák.

3.5.2. Speciális feladatok

3.5.2.1. Nemzetiségi nevelés

Óvodáinkban a fenti feladatok ellátása differenciált, tagintézményenként változó, a helyi társadalom igényeihez igazodó.

Intézményünk alapító okirata alapján a nézsai óvoda és a legéndi tagóvoda szlovák nemzetiségi nyelven is nevelő kétnyelvű óvoda. A szlovák nemzetiségi nevelés a szlovák nemzetiségi helyi pedagógiai program alapján folyik óvodáinkban, amelyet az óvodai nevelés országos alapprogramja és a nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei alapján készítettünk el.

A települések lakossága egyre sokszínűbb, Legénden és Alsópetényben több roma család él, Legéndi tagóvodába járó gyermekek nagyobb részt roma nemzetiségűek. Kultúrájukat nem igazán őrzik, inkább a helyi népi kultúrával való azonosulás, a beolvadás igénye jellemzi a helyben élő roma nemzetiség nagyobb részét.

A roma nemzetiség jelenlétével kapcsolatban célunk:

- segíteni a család valamennyi tagját a többségi társadalom érték és – normarendszeréhez való alkalmazkodásban
- a gyermekeknek – befogadásuk során – szeretet és biztonságérzet adása, éreztetve, hogy elfogadjuk, tiszteletben tartjuk, ezzel megalapozzuk érzelmi kötődésüket az óvodához, és biztosítjuk társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Feladatunk:

- merítés a nemzetiségi kultúrkincsből
- a gyerekek személyiségének megismerése, az esetleges lemaradások megállapítása, a tehetséges gyermekek felkarolása
- bizalomra épülő kapcsolat kialakítása a szülőkkel

A szlovák nemzetiségi óvodai nevelés feladatai:

- az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a szlovák nép kultúrájának megismertetése, elsajátíttatása, az élő kulturális hagyományok átörökítésének elősegítése
- az adott nemzetiség életmódjához kapcsolódó hagyományok és szokások ápolása
- a helyi igényeknek megfelelően gondozni és fejleszteni a szlovák nyelvet az óvodai nevelés keretei között, a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek biztosításával, az óvodai élet tevékenységformáiba tervezetten beépítve.

A szlovák nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermekek óvodába lépésétől az iskolába menetelig tart. A szlovák nemzetiségi óvodai nevelésben való részvétel a szülő írásbeli kérelmére történhet, amelyet minden óvodába érkező kisgyermek esetében a beiratkozáskor kérünk jelezni.

A nemzeti nevelést ellátó óvodapedagógusnak ismernie kell a nemzetiség tárgyi, szellemi kultúráját, hagyományait, szokásait és természetesen a szlovák nyelvet.

A családokkal, nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel való együttműködés kiegészíti az óvodai nevelőmunkát.

A **szlovák nyelven folyó nemzetiségi nevelés** átszövi az óvodai élet teljes ívét.

A megvalósítás formái, tartalmai az adott települések igényei alapján eltérőek lehetnek.

3.5.2.2. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

A migráns gyermekek azonos feltételekkel vehetik igénybe az óvodai nevelést, mint a magyar gyermekek. Egyéniségüket értékként kezeljük.

Célunk:

- emberi méltóságának, jogainak biztosításával annak elérése, hogy a csoport egyenrangú tagjának érezze magát
- esélyegyenlőség biztosítása.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok:

- felkészülés a fogadásra: szülőkkel és gyermekekkel való kapcsolat felvétel
- eltérő szokásainak, kultúrájának, hagyományainak, vallásának megismerése
- az információk megosztása a dajkával
- egyéni bánásmód érvényesítése
- érzelmi biztonságának megteremtése
- többi gyermekkel a különbözősége életkornak megfelelő bemutatása – pl.: mesével, zenével, tánccal
- a migráns gyermekek segítése a magyar nyelv elsajátításában
- önazonosság biztosítása a mi hagyományainkban való részvételt nem erőltetjük

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szívesen jár óvodába, megtalálja helyét a közösségben
- megérti a magyar szavak jelentését, képes egyszerű mondatokkal, szavakkal kifejezi magát magyarul, magáénak érzi a környezetet, törekszik óvására

3.5.2.3. A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek (életkörülményeikből adódóan) tapasztalataink szerint nagyrészt egyéni fejlesztést igényelnek.

A különböző képességek fejlesztése érdekében az érintett gyermekek esetében az óvodapedagógusok **egyéni fejlesztési terveket** dolgoznak ki és valósítanak meg. A megsegítés formája lehet egyéni vagy mikro csoportos, a fejlesztendő területtől, illetve a probléma jellegétől függően.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében arra törekszünk, hogy a gyermek önmaga szükségletének megfelelően, önmaga ütemében, önmagához képest fejlődjön, szem előtt tartva az iskolára való felkészülést. Ehhez az egyéni fejlesztést biztosító, támogató pedagógiai beállítódást erősítjük.

Ezt a beállítódást éves Fejlesztési terv segíti.

3.5.2.4. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az intézmény alapító okirata szerint feladatunk a sajátos nevelési igényű gyerekek integrálása. Azoknak a sajátos nevelési igényű gyerekeknek a nevelését felvállaljuk, akik a gyerekközösségbe integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a **szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:**

- testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Célunk

- A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

Alapelvünk

- A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.
- Valljuk, hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- A gyermekek mindenekfelett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.

- Az óvónőknek olyan befogadó csoportlégkört kell kialakítaniuk, melyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást (megfélemlítés, megalázás, az emberi méltóság megsértése).
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségénél az óvónő vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- Ismerje fel, és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.
- A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Az óvodapedagógus értesse meg és tudatosítsa a gyermekcsoportban dolgozó dajkával, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek optimális nevelésének érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése, elsősorban gyógypedagógia téren.
- A hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében együttműködés a szaksegítőkkel – gyógypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus.
- Szükség szerint szakvélemény, fejlesztési javaslat kérése a megfelelő szakszolgálatoktól.
- Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket is juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés.

- Tárgyi feltételek biztosítása, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateralitást, téri tájékozódást, beszédészlelés és –megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló eszközök.

Sikerkritériumok

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

3.5.2.5. Az alapellátáson túli, egyéb feladatok

Az eddig leírtakon kívül az egyes tagintézményeknek egyéb, önként vállalt feladatai is vannak, lehetnek.

Ezek a feladatok a szülők igényeinek megfelelően kerülnek beépítésre a nevelési folyamatba, és az adott nevelési évben a munkatervben kerül kijelölésre. Igény mutatkozik, mutatkozhat úszásoktatásra, zenei képzésre, tánc, néptánc, különféle mozgásos tevékenységekre, stb .

Az alapellátáson kívüli tevékenységet óvodánk megfelelő számú jelentkezés esetén csak külön díjazás ellenében tudja felvállalni

Kivételt képez ez alól a hitoktatás, melyet az egyház által biztosított külső hitoktató lát el.

3.5.2.6. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések célja óvodánkban:

- integrált nevelés feltételeinek biztosítása

- intézményen belüli szegregációmentesség
- egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesítése
- inkluzív szemléletű pedagógia megvalósítása
- esélyteremtés, hátránykompenzáció

A célok megvalósításához kapcsolódó intézkedések, óvodapedagógusi feladatok:

- a gyermek óvodába íratása előtt kapcsolatfelvétel a védőnővel,
- családlátogatás: a gyermek körülményeinek megismerése, óvodába lépés előtt anamnézis felvétele,
- egyénre szabott beszoktatás biztosítása,
- komplex állapotfelmérés, bement rögzítése
- annak felderítése, ki miben jó? – erősségekre építés,
- megfelelő időtartamú óvodába járás elérése, hiányzások figyelése,
- óvodapedagógusok önképzése, továbbképzése,
- korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása: differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene, drámapedagógiai módszerek felhasználása,
- kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség fejlesztése…)
- személyi higiénés szokások megszilárdulásának elősegítése
- egészségmegőrzéshez kapcsolódó szokások alapozása
- fejlesztési terv készítése egyénre szabottan, értékelése folyamatosan,
- fejlesztő foglalkozások biztosítása szakemberek segítségével,
- szülők rendszeres tájékoztatása a gyermek fejlődéséről és napi tevékenységéről,
- a fejlesztés eszközeinek biztosítása, az egyéb eszközökhöz, felszerelésekhez a hozzáférés biztosítása,
- olyan szolgáltatások, programok szervezése, amelyek az esélyegyenlőséget nem sértik,
- eredményorientáltság: a gyermekek és szüleik pozitív megerősítése, folyamatos motiválása, dicsérése
- a szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás biztosítása (igény esetén)

A feladatok megvalósulásának felelősei: óvodapedagógusok, valamint a teljes alkalmazotti kör.

Együttműködés a partnerekkel:

A nevelőtestület együttműködési formái:

- munkacsoport szervezése
- rendszeres team munka
- esetmegbeszélés

Partnerközpontú együttműködés kialakítása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében:

Szülői házzal, családdal:

- személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel,
- egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése,
- szülők bevonása, közösségek kialakítása, például: rendezvények szervezésébe bevonásuk, SZK tagság…

Gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal:

- közös kezdeményezések szervezése, (játékok, ruhák gyűjtése, adományozása, kirándulások szervezése…)
- közös családlátogatások, lehetőségek megismertetése a szülőkkel.

Egészségügyi ellátással:

- egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése,
- szükség esetén szakorvosi vizsgálat kezdeményezése,
- gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.

Szakmai szolgáltatókkal:

- konzultációk a gyermek fejlődéséről, segítség adása pl.: fejlesztési terv kidolgozásához,
- szolgáltatások biztosítása.

Nemzetiségi Önkormányzatokkal, helyi Alapítvánnyal:

- konzultáció a gyermekek érdekeinek biztosítása érdekében (pl.: óvodai beíratás, hiányzáscsökkentés, szülői programok, iskolaválasztás…)
- természetbeni, vagy anyagi támogatás, esélyegyenlőségi támogatás.

Települési iskolával:

- iskola átmenetet segítő programok kidolgozása, hospitálások, esetmegbeszélések, közös programok, látogatások,…)

Fenntartóval:

- kétirányú információáramlás megteremtése.

Sikerkritériumok:

Rövidtávon:

- zökkenőmentes óvodai beilleszkedés
- a rászoruló gyermekek problémái megfelelően kezeltek, érzelmi biztonságban, elfogadó légkörben történő nevelés
- a gyermekek szívesen járnak óvodába
- egyéni szükségleteiknek, képességeiknek megfelelően fejlődnek.

Középtávon:

- az óvoda hatékonyan segíti a szociális hátrányok csökkenését
- a gyermeki, szülői, óvodapedagógusi sikeresség fokozódik
- a kapcsolattartás, párbeszéd folyamatos
- egészséges környezetben megvalósuló nevelés-fejlesztés
- a gyermekek hiányzása csökken
- innovációt felvállaló nevelőtestület.

Hosszútávon:

- szülői bizalom teljes megszilárdulása
- óvoda-iskola átmenet zökkenőmentessége, a gyermekek életkornak megfelelő iskolaéretté válása
- a gyermeki jogok maradéktalan érvényesülése
- az óvoda pedagógiai programban megfogalmazott minden tevékenységben és szolgáltatásban érvényesül az integráció, az inklúzió, az egyenlő hozzáférés elve.

4. Az óvodai élet megszervezése

4.1. Személyi feltételek

A köznevelési törvényben meghatározott óvodapedagógus **felsőfokú szakirányú végzettség** mellett elengedhetetlen a pedagógus **kreativitása**, az **ismeretanyag** csoportra, gyermekre lebontott **tudatos, tervszerű, alkotó alkalmazása**.

Elvárásaink az óvónő felé:

- segítő, támogató, elfogadó, megengedő attitűd
- vidám, felszabadult játéklégkör létrehozásának képessége
- differenciált nevelés iránti elkötelezettség
- jó empátiás készség
- gyermek- és családcentrikusság
- környezettudatos szemlélet
- csapatjátékos

A tagintézményből és székhely óvodából álló összevont óvodánkban a három gyermekcsoportban dolgozók személyi állománya a következőképpen alakul:

Intézmény	**Óvodapedagógus**	**Dajka**	**Egyéb munkakör**
Nézsa	4 fő	2 fő	1 fő pedagógiai asszisztens
Legénd	1 fő	1 fő	0
Összesen	**5 fő**	**3 fő**	**1 fő**

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt biztosítjuk, hogy óvodapedagógus foglakozzon a gyermekekkel.

Az óvodapedagógusok szakmai felkészültségük folyamatos szinten tartásáért és fejlesztéséért továbbképzések biztosítanak lehetőséget. E feladatok tervezése az összevont intézmények továbbképzési és beiskolázási tervében található.

A szakszerű, minőségi munkavégzés ellátásában a pedagógiai munkát segítő (pedagógiai asszisztens, dajka) dolgozók biztosítják.

4.2. Tárgyi feltételek

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszköz és felszerelések jegyzéke a tagóvodák helyi nevelési programjai része, fejlesztésük tervezésében sajnos erőforrásaink határt szabnak. A feltárt hiányokat a fenntartónk ismeri, tervezi. A feladat ellátása érdekében a nemzetiségi önkormányzatok, szponzori és szülői támogatások körét igyekszünk kihasználni, továbbá a különböző (bár egyre szűkülő) pályázati lehetőségekkel tudjuk némileg enyhíteni a hiányokat. A nagyobb felújítások, berendezési tárgyak cseréje pótlása azonban indokolja a költségvetés tervezésében az átgondolt összehangolást, súlypont szerinti sorrend felállítását.

Az eddig létrehozott értékek védelme, megőrzése, lehetséges fejlesztése, a takarékos működtetés **minden óvodai dolgozó közös feladata és felelőssége**.

4.3. A gyermekcsoportok szervezése

Az óvodai tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, nemzeti, etnikai -, figyelembe vesszük a gyermekek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazunk.

Óvodánkban a nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott helyi óvodai pedagógiai program alapján történhet, és a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg.

A program működtetése során az óvodáskorú gyermek fő tevékenységét, a játékot vesszük kiindulópontnak. A játékban megvalósíthatók a különböző fejlesztési feladatok, melyekhez az óvodapedagógusnak megfelelő időt, helyet és eszközt kell biztosítania, valamint olyan légkört, ahol a gyermek felszabadultan tevékenykedhet, és választhat a lehetőségek közül.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja

Az óvodáinkban a gyermekcsoportok szervezése eltérő, a település adottságainak és igényeinek megfelelően szervezett.

Vegyes életkorú csoportszervezés valósul meg a legéndi tagóvodában, s létszámtól függően **részben vegyes életkorú** csoportokat szervezünk a nézsai óvodában. Életkor szerint általában nagy-középső és kis-középső csoportokat szervezünk, de gyakran alakul úgy, hogy a magas létszám miatt tiszta kiscsoportot indítunk egy-egy nevelési évben.

5. Az óvodai élet tevékenységformái

5.1. Játék:

Óvodánkban a gyermekek szabad játékának igyekszünk a legtöbb időt biztosítani, hiszen a gyermekkor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége a játék. Ezáltal az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze: „a játék fejlődése, a fejlődés egészének tükre”.

A játékba ágyazódva fejlődik: a mozgás, a testséma, az „én” megismerése, a percepció, a gondolkodás, a fogalmi gondolkodás, gazdagodik az érzelmi élet, fejlődik a beszéd, a kommunikáció.

A kognitív funkciók, érzelmi akarati élet mellett a szociális, társas fejlődés is a játékban fejlődik igazán. Olyan személyiségjegyei alakulnak ki, melyek később a társadalomban való beilleszkedést nagymértékben segítik. Valljuk, hogy a játék derűssé és boldoggá teszi a gyerekeket, ezért napirendünkben is a szabad játék biztosítására törekszünk, ez a tanulás legfontosabb kerete, ebben minden tanulási tartalom, ismeret, jártasság készség megjelenik.

A gyermek maga döntheti el mivel, kivel, milyen játékot játszik. Lehetősége van társat választani, de félrehúzódva egyedüllétre is. Csoportszobáinkban több játékteret alakítunk ki, vannak állandó és átrendezhető sarkok, ezeket a gyerekek önállóan, vagy felnőtt segítségével átvariálhatják. Minden játéknak megvan a maga helye, pl: ábrázolási eszközöknek, báboknak stb…. így a gyerekek biztonsággal eligazodnak és a saját helyükre visszavihetik őket.

Az udvaron főként nagymozgásos tevékenységre ösztönözzük őket: fogócska, bújócska, futó játékok egyensúlyozások, ugró és szökdelő játékok, ügyességi és- versenyjátékok, labdajátékok.

Az egészséges mozgás mellett átélhetik, hogy sikerült valamilyen nehézséget leküzdeniük, próbálgathatják saját erejüket, gyűjthetnek tapasztalatokat.

Időjárástól függően is játszhatnak szerepjátékot, énekes játékot, rajzolhatnak, barkácsolhatnak, nézegethetnek könyvet az udvaron.

Délelőtt a játék a csoportszobába lépéstől folyamatosan zajlik, közben részt vehetnek szervezett kezdeményezéseken, fejlesztésen.

Az udvari játék nagyrészt a tízórai utáni időszakba épül be.

Délután az uzsonna után a szülők megérkezéséig tart a játékidő, amelyben az óvodapedagógus szintén tervezhet kezdeményezést, fejlesztést.

Játékformák:

Gyakorlójáték:

Nagy szerepe van mindhárom korcsoportban, hiszen minden új játéknál, anyagok megismerésénél előbb gyakorol a gyerek. Fejlődik: nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége, gazdagodnak elképzelései szocializálódik, munkára nevelés, esztétikai nevelés, ok-okozati összefüggések megláttatása, szem-kéz, szem-láb koordináció, én erősítő dominancia szabályok.

Szimbolikus játék:

Fejlődik: kommunikációs készsége, erkölcsi, akarati tulajdonságai, szocializációs készsége, kognitív képességei, személyes, és szociális kompetenciái (pl.: önbizalom, önértékelés, „túlélés" képessége, közösséggel való együttélés, döntési képesség), konfliktus kezelése, tapasztalatok, élmények tudatos felhasználása, ok-okozati összefüggések megláttatása, tartós figyelem.

Építő - konstruáló játék:

Fejlődik: szem-kéz koordinációja, kooperációs készsége, kreativitása, térészlelése, alak és formaállandósága, rész-egész viszonyainak észlelése, vizuális memóriája, önkontrollja, probléma megoldó gondolkodása, képzelete, kézügyessége, türelme, figyelme, eszközhasználata.

Szabályjáték:

Fejlődnek: kognitív képességei, akarati tulajdonságai, személyes kompetenciái, kooperációs készsége, szem-kéz, szem-láb koordinációja.

Barkácsolás:

Fejlesztési lehetőség: nagymozgás, finommotorika, kreativitás, munkára nevelés, kitartás, anyanyelvi nevelés, feladattudat, figyelem, eszközhasználat, anyagok tulajdonságainak megismerése, elkészített alkotások megbecsülése, szocializáció.

Dráma, báb:

Fejlesztési lehetőség: személyiségfejlesztés, irodalmi alkotások könnyebb megértése, beilleszkedési, magatartási problémával küzdő gyermekek megsegítése, frusztráció, szorongás oldása, mozgások gátlásainak feloldása akaratformálás, fantázia, kreativitás fejlesztése.

A játéktevékenység célja:

A tevékenységen keresztül a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének kibontakozása által: érzelmi, értelmi, testi, szociális és mozgásos kompetenciáinak fejlesztése történik.

Legyen örömük a játékban, tudják kibontakoztatni egyéni vágyaikat, megvalósítani ötleteiket, erősödjön közlési vágyuk, gyakorolhassák a helyes viselkedést.

A gyermek játéktevékenységéhez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

a játéktevékenység feltételeinek biztosítása:

- derűs, nyugodt, biztonságot adó légkör megteremtése, fenntartása.
- a játékok, gyermekek számára hozzáférhető elhelyezése
- minden játékfajtához a játék eszközök biztosítása (korcsoporttól függetlenül)
- harmóniát sugárzó, inspiráló környezet kialakítása
- elegendő, egybefüggő idő biztosítása az elmélyült játékra, lehetőség adása a folytatására
- barkácsolás, mintázás, rajzolás, festés, kézimunka, bábozás, dramatizálás eszközeinek folyamatos biztosítása
- egyéb gyűjtött anyagok (kavicsok, gesztenyék..) időnkénti felhasználása
- mozgásos játékok biztosítása (füles labda, trambulin, egyensúlyozó tölcsér)
- a játéktér szabadon, igény szerinti átrendezhetőségének biztosítása
- élményszerzési lehetőségek biztosítása

szülők szemléletformálása:

- játékvásárláshoz: pl: gyermeknek való legyen, környezetvédelmi védjeggyel ellátott legyen… stb.
- legyen a gyermek játszótársa, ha igényli, valamint utánozható minta a játékra.

annak biztosítása, hogy a játék valóban pszichikumot fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenység legyen, ezért fontos:

- kreatív ötletek támogatása
- „kijátszás" biztosítása
- lehetőség adása az otthoni élmények feldolgozására
- a gyermek játékválasztásának tiszteletben tartása
- a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése (a megtorpanás észrevétele)
- a gyermekek közötti érzelmi kötődések, korcsoportok támogatása
- felfedező megismerés lehetőségének megteremtése

Az óvodapedagógus helye a gyermek játékában:

- figyelő, tudatos jelenléttel az élményszerű, elmélyült játék kibontakoztatásának biztosítása
- szükséges igény szerinti együttjátszás, támogató, ösztönző magatartás
- a játszani nem tudó gyerekek tapintatos segítése (ötletszegény, bátortalan)
- modellértékű viselkedés és kommunikáció, beszélő kapcsolat kialakulása: életkor adekvát válaszadás kérdéseikre
- a játék fenntarthatóságának érdekében szabályrendszert alakít ki együtt a gyermekekkel
- a gyermeki játék önállóságát mindig tiszteletben tartjuk, csak akkor avatkozunk bele, ha a gyermekek durvák, egymás testi épségét veszélyeztetik
- játék elrakás: rugalmasan kezeljük, annyira pakoltatunk el, hogy a következő játéktevékenységet ne zavarja, ésszerű „rendetlenség" megengedhető
- a környezettudatos magatartás formálása megfelelő játékeszközök biztosításával, a játéktevékenység során a szlovák nyelv használata.

Sikerkritériumok

- örömmel, önfeledten, elmélyülten játszik
- játékában kitartó, ötleteit végigviszi
- élményeit eljátssza
- biztosítja a társas viselkedés szabályait, alakul frusztrációs toleranciája
- szívesen vállal szerepet, képesek közösen játékot tervezni, szerepet kiválasztani
- képes építmények lemásolására, új építmények létrehozására
- szabályjáték során betartja a szabályokat, erre társait is figyelmezteti
- ismernek négy-öt képességfejlesztő játékot, melynek segítségével kialakul az
- egészséges versenyszellem
- problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik
- játék közben odafigyel a játékeszközök, a környezet, természet óvására
- használja az általa ismert szlovák kifejezéseket (játékeszközök nevét, udvariassági formákat egymás közt)

5.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmû annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének.

- Értelmezésünk szerint a tanulás egyenlő a tapasztalatszerzéssel, mely a pszichikus képességstruktúrákon keresztül, sok-sok mozgással és játékkal alakítható. Fontosnak tartjuk az ismeretek átadását, bővítését, de nem a mennyiséget tartjuk fontosnak,

hanem a tanuláshoz szükséges alapkészségek, képességek, kulcskompetenciák fejlesztését.

Célunk:

- Az alap-kultúrtechnikák elsajátításához szükséges készségek, képességek fejlesztése
- Az ismeretek adekvát alkalmazására, felhasználására felkészítés, a gyermekek kompetenciáinak alakítása.
- Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása, a tanulni vágyás megalapozása.

A tanulási tevékenységből adódó óvónői feladatok:

- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának kielégítése
- Változatos, a gyermekek cselekvő aktivitására épülő, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása
- Szokások alakítása utánzásos minta- és modellkövetéses magatartással és viselkedéssel
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségének kiaknázása
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra
- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése
- Az egyéni fejlődési, érési ütem figyelembevétele a tevékenység felkínálása során
- Személyre szabottan, pozitív érdeklődéssel segíteni a gyermek személyiségének kibontakozását
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése. A tehetségígéretes gyermekek jellemző megnyilvánulása:
  - Intellektuális képességekben (szókincse, emlékezete, gondolkodása, kreativitása)
  - Speciális képességekben (zenei, ábrázoló, matematikai, pszichomotoros, szociális)
  - Viselkedési jegyekben (intenzív érdeklődés, erős akarat, energikusság, érzékenység)
- A fejlesztést célzó pedagógusi feladatok:
  - A tehetség és megjelenési formájának felismerése

  - A gyermek segítése a továbbfejlődésben
  - Speciális szükségleteinek kielégítése
  - Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése
  - A szülő segítése gyermeke nevelésében
- Részképesség-lemaradás, illetve egyéb potenciális tanulási zavar időbeni kiszűrése, jelzés a megfelelő szakembernek és az óvodavezetőnek

Sikerkritériumok

- A gyermekek érdeklődőek, bátran kérdeznek.
- Szívesen vesznek részt a tervezett, szervezett, kezdeményezett, irányított játékokban, tevékenységekben.
- A tanuláshoz szükséges kompetenciáik koruknak megfelelően fejlettek.
- A részképesség- és tanulási zavaros gyermekek időben megfelelő szakemberhez kerülnek.
- A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.

5.3. Munkatevékenység

A játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű tevékenység a szociális és kognitív készségek, képességek, attitűdök és kompetenciák fejlesztésének egyik lényeges színtere. A munka nem csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

Célunk:

A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, kompetenciák alakítása

- Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon ki összpontosítási képességük, munkaszervezési készségük.

- Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk.
- Szociális-társas: alakuljon ki felelősségérzetük, feladattudatuk.

A munka jellegéből adódó óvónői feladatok

- Nyugodt, bizalmon alapuló, szeretetteljes légkör kialakítása
- Megfelelő eszközök (célszerűség, méret, anyag) és azok hozzáférhetőségének biztosítása
- Elegendő munkalehetőség szervezése
- Megfelelő hely és elegendő idő biztosítása a munka elvégzésére a folyamatosság érdekében
- A munkafajták és azok mennyiségének fokozatos bevezetése
- A differenciálás elvének érvényesítése a feladatadáskor
- Kerti munkák szervezése, közben a növények növekedésének, fejlődésének, a fejlődésükhöz szükséges feltételek megteremtésének megfigyeltetése
- Növények gondozásának megismertetése, alkalmazására motiválás: öntözés, leveleinek permetezése, átültetés, szaporítás, csíráztatás, hajtatás
- Állatokról való gondoskodás megismertetése, alakítása: etetés, tisztántartás, gondoskodás a megfelelő életfeltételekről
- A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, a gyermekhez mérten fejlesztő hatású
- A munka jellegű feladatokat elsősorban jutalomból adja (nem büntetésként!)

Sikerkritériumok

Önkiszolgáló tevékenységek:

- A testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan, szükség szerint elvégzik.
- Étkezésnél helyesen használják a kanalat, kést, villát, merőkanalat, szalvétát.
- Öltözködésnél önállóak, tudnak gombolni, próbálkoznak a megkötéssel.

- Az önkiszolgáló tevékenységekre fordított idő fejlettségük növekedésével arányosan csökken.

Alkalomszerű munkák:

- Pontosan megértik, mit várunk el tőlük, és azt önállóan teljesítik.
- Bonyolultabb feladatot is örömmel végeznek el és annak szervezésében is önállóak.
- Időnként olyan megbízatásoknak is eleget tesznek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek

Közösségi munkák:

- A közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelésük, önbizalmuk.
- Naposi feladataikat önállóan, pontosan végzik.
- Terítésnél ügyelnek az eszközök esztétikus elhelyezésére is.
- Felelősi munkákat szívesen vállalnak (például mosdó, élősarok), és önállóan teljesítik.
- A környezet rendjének megőrzésére ügyelnek, segítenek annak tisztán tartásában (csoportszoba, udvar, óvoda környezete).
- Vigyáznak játékaikra, és rendben tartják azokat.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet a feladattudat és a kitartás jellemzi.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- A szemetet szelektíven helyezik el az adott gyűjtőkben.
- Szívesen segítenek a falevelek összegyűjtésében.
- A virágokat nem tépik le, hagyják az eredeti helyükön, eredeti szépségükben.
- Szívesen ápolják a növényeket csoportszobába, udvaron egyaránt.
- Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

5.4. Verselés, mesélés

„ A mese az anyanyelv zenéje és észjárása” – ugyanúgy a vers is az anyanyelvi nevelés forrása, mindkettővel örök emberi értékeket közvetítünk a gyermekek felé.

Az élő mesélés, verselés a mindennapjaink része, arra törekszünk, hogy a szülőkkel is megértessük ennek jelentőségét.

A bábozás, dramatizálás során a gyermek újraélheti irodalmi élményeit, kiegészítheti fantáziájával, saját érzéseivel, ezáltal fejlődik személyisége.

A jól kiválasztott mese az, amely megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének, oldja szorongásait, feszültségeit, erőt ad ahhoz, hogy a későbbiekben maga is legyőzze az akadályokat, segíti a kreativitás fejlődését.

Csoportszobáinkban a gyermekek számára elérhető helyen találhatók a könyvek, bábok, a gyermekek által is készíthető pl: síkbábok elkészítéséhez az eszközök. A vers, mese spontán vagy szervezett formában jelenik meg mindennapjainkban, tartalmában illeszkedve az adott téma-tervhez. Arra törekszünk, hogy a versek, mesék mindig az aktualitásnak feleljenek meg. Pl. ünnep alkalmával az ünnep köszöntéséhez illőt választunk. Témaválasztásunk elsősorban a magyar népmese kincsből történik. Mind a kezdeményezést, mind az elalvás előtti mesét szükségesnek tartjuk, a verselés-mesélés naponta beépül a napirendünkbe. Az óvodapedagógusok a tervezett mesehallgatáson elsősorban fejből mesélnek, de könyvből is megengedett pl: folytatásos mese, vagy otthonról hozott mesekönyv. A mesélést a gyermekek aktuális állapotához igazítjuk. Ha a csoport nagyobb része szeretne mesét hallgatni, a többi gyerektől elvárjuk a csendes tevékenykedést.

Célunk:

- irodalmi érdeklődés felkeltése
- a magyar kultúra klasszikus és kortárs értékeinek átörökítése
- a nyelv szépségének, kifejező erejének megismertetése, mintaadó nyelvhasználattal
- gyermek önkifejezésének megalapozása
- interkulturális és multikulturális nevelés
- a szülők szemléletének formálása
- a gyermek érzelmi és erkölcsi fejlődésének biztosítása, pozitív személyiségjegyek megalapozása.

A vers-, mesetevékenységgel kapcsolatos óvónői feladatok:

- válogatás a klasszikus és kortárs irodalomból, ezek élményszerű közvetítése
- életkornak és egyéni érdeklődésének megfelelő tartalmú és hosszúságú mesék, versek bemutatása
- választás a migráns gyermekek hazájának kultúrájából a szlovák és a roma kultúrkincsből

- a mesehallgatás „szertartásának” kialakítása, nyugalom biztosítása
- mintaadó, kifejező, szemkontaktusos mesélés, verselés
- a dramatikus feldolgozásra lehetőség teremtése (bábozással, dramatizálással)
- mindennapos mondókázással, verseléssel a mentálhigiéné fejlődésének biztosítása
- a (2,5) 3-4 éves gyermekek számára fontos testi kontaktus igényének kielégítése, simogatók, lovagoltatók, ringatók, stb. választásával is
- bábeszközök, kiegészítők barkácsolása közösen a gyerekekkel is
- a gyerekek ösztönzése saját vers és mesealkotásra (közös mesefűzés, közös mesekönyv készítés, saját mesével, gyermekek által illusztrálva, születésnap ünneplésekor saját köszöntő kitalálása.)
- képeskönyvek elérhetőségének biztosítása
- a könyvek használatának, megbecsülésének megtanítása
- környezet és természetvédelemmel kapcsolatos mesék, elbeszélések, történetek bemutatása, ilyen témájú újságok, kiadványok közös nézegetése
- szlovák nyelvű leporellók elhelyezése a gyermekek könyvespolcán
- dramatizálás, bábozás szeretete
- bábszínház, gyermekszínház látogatás szervezése
- irodalom ajánlása szülőknek, állandó hangsúlyozása az otthoni mesélés szerepének!

A fejlődés jel**lemzői óvodáskor végére:**

- szereti a mesélést, várja, szívesen hallgatja, befogadja
- képes kitartóan figyelni
- képes az egyszerűbb mesefordulatokat megjegyezni
- a folytatásos mese szálait felidézi, az epizódokat összeköti
- szívesen nézeget könyveket, azokat megbecsüli, vigyáz rájuk
- maga is mesél: akár képek alapján, akár saját meséket, történeteket talál ki
- elkezdett történeteket fantáziája segítségével folytatni tud
- szívesen mond verset, mondókázik, ismételget rigmusokat
- ismeri a színházi viselkedés alapvető szabályait
- otthon is kéri, hogy meséljenek neki
- szívesen báboznak, dramatizálnak, a szerepeket maguk közt felosztják
- kedveli a szlovák nyelvű verseket, mondókákat, egyszerű meséket

5.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Óvodánkban a zenei nevelés áthatja a mindennapokat, a derűs, jókedvű énekelgetésre, közös játékra épül, élményforrás a gyermekek számára. Valljuk, hogy csak ebben a formában tudjuk megalapozni a zenei anyanyelvet, fejleszteni a zenei ízlés esztétikai fogékonyságát, megvalósítani a zenei képességfejlesztést és alakítani a zenei kreativitást.

Célunk:

- a zene iránti érdeklődés felkeltése
- a befogadásra való képesség, és a zenei kreativitás fejlesztése
- a zenei hallás, ritmusérzék, éneklés készség, harmonikus, szép mozgás fejlesztése
- énekes népi játékok, gyermektáncok, népzene, népi hangszerek, és szokások, továbbá igényes kortárs művek megismertetésével a magyar kultúrához való tartozás érzésének erősítése
- zenei ízlés, esztétikai fogékonyság, mozgáskultúra fejlesztése
- a szlovák nyelvű éneklés megszerettetése

Zenei nevelésünk anyagát elsősorban az ÉNÓ - ból a „Kisemberek dalai”- ból, a „Zenehallgatás az óvodában” című kötetből, népzenei gyűjteményekből, helyi gyűjtésekből és szlovák gyermekdalokból állítjuk össze.

Megismertetjük a gyermeket a helyi népviselettel, régi szokásokkal, melyek során az emberek gyakran énekeltek, táncoltak (szüret, szüreti felvonulás, tollfosztás, Márton napi felvonulás, kukoricatörés és fosztás, májusfa-állítás).

Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc óvodánkban kötetlen és kötött formában is jelen van. A zenei képesség fejlesztő játékokat igyekszünk kiscsoportos formában szervezni az egyéni képességek könnyebb felmérhetősége és fejleszthetősége miatt. Az énekes játékokat kötötten is szervezzük, a nagy – középső csoportban.

A zenei nevelésből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- igényes zenei kultúrát képviselő dalok, dalos játékok, mondókák válogatása, melyek megfelelnek a gyermekek életkorának, a csoport képességszintjének (Forrai Katalin örökségéből, Gryllus Vilmos dalaiból…stb)

- ölbeli játékok, népi gyermekjátékdalok, énekes játékok felhasználásával a gyermekek érzelemvilágának gazdagítása.
- népszokások beépítése: szüreti mulatság, betlehemezés, vásározás, farsang, gyermeklakodalmas, fosztó…stb
- néptánc megismertetése (helyi csoport segítségével)
- nyelvi képességek fejlesztése: mondókákkal, gyermekdalokkal, zenei készségfejlesztő játékokkal
- ritmusérzék, éneklési készség, harmonikus, szép mozgás, artikuláció fejlesztése
- elegendő hely biztosítása a kör és más mozgásos játékokban
- friss levegő biztosítása
- derűs, kiegyensúlyozott légkör megteremtése
- esztétikus, motiváló élményt biztosító eszközök alkalmazása
- igényes hangszerjáték vagy zene választásával a zene iránti érdeklődés felkeltése
- átéléssel, örömmel való részvétel az éneklésben, játékban
- szlovák gyermekdalok, mondókák, játékok, éneklése játszása
- migráns gyermekek hazájának kultúrkincséből, a szlovák és roma zenei kultúrából is választás a zenehallgatási anyagba
- tehetséggondozás: a zenei tehetség felismerése, fejlesztése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- örömmel, bátran énekel, mondókázik akár egyedül is
- szívesen részt vesz énekes játékokban, táncol, mozgása harmonikus
- életkorának megfelelően tisztán énekel
- megkülönbözteti a gyors-lassú, magas-mély, halk-hangos fogalompárokat
- képes az egyenletes lüktetés érzékeltetésére
- felismeri néhány hangszer hangját maga is képes egyszerűbb hangszerek megszólaltatására (dob, cintányér, triangulum)
- auditív észlelése, megfigyelése, emlékezete és intermodalitása fejlett
- zenehallgatásnál figyel, érdeklődő

- ritmusérzék-fejlesztő játékokra nyitott, szívesen kipróbálja magát
- szívesen énekel, mondókázik szlovákul
- ismer a népszokásokhoz fűződő dalokat, játékokat, rigmusokat

5.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyerekek ábrázoló tevékenysége összetett, sokszínű tevékenységforma, a gyerekek ábrázoló tevékenysége az egész óvodai nevelést áthatja, a tevékenység során a gyermek megismeri és újraalkotja a tárgyi világot. A mindennapi ábrázoló tevékenységek fejlesztik a gyermekek kreativitását, vizuális kifejezőkészségüket, térbeli tájékozódó és rendezőképességüket, gazdagítják élmény és fantáziavilágukat, képi gondolkodásukat, esztétikai érzékenységüket, nő önbizalmuk.

Célunk:

- sikerhez juttatással az alkotás igényének kialakítása
- az alkotáshoz szükséges eszközök élmények és a szabad önkifejezés lehetőségének biztosítása
- helyes ceruzafogás elsajátítatása
- a természet szépségéből fakadóan a gyermekek tér – forma - szín képzetének gazdagítása
- esztétikai érzék fejlesztése
- népi alkotások megismerése.

Az ábrázoló tevékenységből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- feltételek megteremtése a tevékenységhez: hely, idő, eszköz
- az eszközök gyermekek számára elérhető helyen tárolása
- az óvoda falain kívül is lehetőség teremtése az alkotásra
- a természeti környezet formáinak, színeinek felfedeztetése

- a tárgyi környezet esztétikus formálása: a helyiségek ízléses, természetes anyagokkal történő dekorálása, környezettudatos szemlélet tükrözése
- a sikerélményt adó alkotásra törekvés, mely során a gyermekek igényévé válik a vizuális önkifejezés. (jó technikák tanítására van szükség a sikerhez, többféle anyaggal kell dolgozni pl.: „pacázni”, hogy a gyermek megtapasztalja az alkotás örömét
- az ábrázoló tevékenységgel kapcsolatos higiéniai szokások kialakítása: ruhaujj feltűrése, védőpóló használata, védő asztalterítő használata, kézmosás stb.
- közös rendrakásra, eszközök elmosásában való segítésre való szoktatás
- ötletekkel, javaslatokkal is az alkotókedv növelése
- balkezesség elfogadása
- a helyes ceruzafogásra való fokozott odafigyelés, megfelelő 3 oldalú ceruzák biztosításával
- mintázáshoz többféle anyag felhasználása (agyag, gipsz, vizes homok, sár, gyurmák)
- a munkák természetes anyagokkal való díszítésével a mintázási kedv fokozása. (termések, magvak, fűszerek, préselt virágok)
- ábrázolótevékenység során a diszgráfia tüneteire való odafigyelés
- a szépre nyitott, rácsodálkozó viselkedés, mely a gyermeket is a szép, az esztétikus befogadására ösztönzi
- a környezet esztétikussá, igényessé alakítása közösen: (pl. udvaron is virágok ültetése)
- a gyermekek ösztönzése a színek széles skálájának használatára
- a gyermekek életkorának és egyéni érdeklődési körének megfelelő műalkotás bemutatása. (pl.: budapesti kirándulás során jellemző épület, híd)
- kulturális érték bemutatása a migráns gyermekek hazájából
- népművészeti elemek technikák megjelentetése a vizuális nevelésben: szövés. agyagozás, nyomdatechnikával díszítőmotívumok megjelenítése…
- a helyi szlovák viselet, színvilág megismerése
- az ábrázolás terén tehetséges gyerek felismerése, fejlesztése

A fejlődés jellemzői óvodáskor végén:

- bátran, szívesen használja az ábrázolás széles skáláját

- ötletes a téralakításban, legyen igénye a környezet esztétikus alakításában
- térlátása korának megfelelő, ismeri a térbeli, síkbeli irányokat (jobbra, balra, fent, lent…stb.)
- alkotásaikról beszélgetni tudnak, megfogalmazzák értékítéletüket
- szívesen alkot közösen a többi gyermekkel, ötletet, javaslatot saját döntése alapján, mérlegel
- vizuális tevékenység közben ügyel munkája tisztaságára
- szokássá válik, hogy a használt eszközöket tisztán elrakja
- élményeit képes megjeleníteni
- helyesen fogja a ceruzát, ecsetet, helyesen használja az ollót
- szem-kéz mozgása összerendezett, vonalvezetése nem görcsös
- vonalvezetése balról jobbra halad
- ismeri a 6 alapszínt, bátran használja őket
- többféle technikát ismer, azokat jól alkalmazza
- vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete, intermodalitása korának megfelelő
- ismer 2-3 műalkotást, és népművészeti alkotásokat, környezetében felfigyel a szépre, esztétikusra

5.7. Mozgás

Óvodánkban a mozgásnak nagy jelentőséget tulajdonítunk, hiszen az egész személyiség fejlődését elősegíti: az értelmi, a szociális képességek alakulására kedvezően hat, az egészséges testi, lelki és szellemi fejlődés alapja. Sajnos a gyermekek körében is egyre elterjedtebb probléma a mozgásszegény életmód, ezért az óvodában törekszünk minél színesebb, sokrétűbb mozgáslehetőségek biztosítása és a szemléletformálásra e téren is.

Célunk:

- a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok szervezésével a pszicho-motoros készségek és képességek kialakítása, formálása és fejlesztése

- a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésének alapozása, mert ezek befolyásolják leginkább a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését
- az egészséges életmód igényének megalapozása
- a mozgásos tevékenységekkel a motoros képességek fejlesztése.

Mozgásfejlesztés területei:

1. Spontán, szabad mozgásos tevékenység, a gyermek természetes mozgása a szabad játék kereteiben.
2. Kötelező testnevelés foglalkozás: heti 1x irányított mozgástevékenység
3. Mindennapos testnevelés

5.7.1. Mozgásfejlesztés a szabad játékban:

Célunk:

- a mozgáskedv felkeltése, megtartása
- a gyermek életkori és egyéni szükségleteinek megfelelő tevékenység és mozgásra inspiráló eszközök, mozgástér biztosítása.

(2,5) 3-4 éves korban: a természetes nagymozgások fejlesztését segítjük

4-5 éves korban: előtérbe kerül a szem - kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése

5-6-7 (8) éves korban: finommotorika fejlesztésére helyezünk nagyobb hangsúlyt

A szabad játék keretében a mozgás gyakorlására az eszközök, a hely és idő biztosításával törekszünk (Pl.: csoportszoba átrendezhetősége, bordásfal, udvaron mozgásfejlesztő játékok biztosítása, labdák, gumi lépegetők, mászó vár, csúszda, hinta, egyensúlyozó gumisor, rugós hinta,..stb.)

A balesetek elkerülése érdekében a gyermekekkel közösen megbeszéljük az udvari és csoportszobai mozgásos játékok szabályait.

A balesetveszély elhárítása után szorgalmazzuk a mezítlábas tevékenységeket a csoportszobában és a szabadban is. Bent is biztosítunk olyan egyenetlen felületetet, ahol a mezítláb járkálással a lábstatikai rendellenességek megelőzését, illetve korrigálását segíthetjük.

Alaklomszerűen a csoportszobába is behozunk mozgásfejlesztő eszközöket.

Megfelelő felügyelet mellett egyéni képességeik és bátorságuk szerint használhatják.

5.7.2. Mozgásfejlesztés testnevelés foglalkozáson:

Célunk:

- mozgáskultúra, mozgáskoordináció fejlesztése
- téri tájékozódás, oldaliság kialakítása.

A testnevelés foglalkozásokat a csoportszobában vagy lehetőség szerint a szabadban tartjuk. A foglalkozások anyaga atlétikai, torna, és játékjellegű főgyakorlatokból áll össze, a játék a játékosság végigvonul a foglalkozáson. Alkalmat teremtünk speciális gyakorlatok beiktatására is, testalkati deformitások megelőzése céljából. (lúdtalp, gerinctorna) A testnevelési foglalkozást tornaruhában végzik a nagy és középső csoportos gyerekek: póló, rövidnadrág, külön zokni, megfelelő cipő, a kiscsoportosok könnyítenek a ruházaton.

Hangsúlyt fektetünk a tornagyakorlatokra, mert ezek a helyes testtartás kialakításában is fontos szerepet játszanak. Tornaelemek gyakorlásával fejlődik az egyensúlyozó apparátus, megtanulnak uralkodni saját mozgásukon.

A mozgásos tevékenység tervezése során szem előtt tartjuk, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatot. Mindez mellett fontosnak tartjuk a játékos, frissítő, jó hangulatot, amelyben a kötelezőség nem jelent kényszer a gyermek számára.

5.7.3. Mozgásfejlesztés a mindennapos testnevelés során

Minden korcsoportban naponta 10-15perces időtartamban szervezzük. Napirendbe illesztését minden óvónő maga dönti el. Lehetőség szerint tartható a csoportszobában, teraszon vagy a szabadban is. Történhet zenei háttérrel.

Célunk:

- a napi frissítő torna beiktatásával, hogy igényükké váljon a mindennapi mozgás
- szívesen, örömmel vegyenek részt benne

A mozgásfejlesztéshez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

- biztonságos, mozgásra ösztönző környezet kialakításával a gyermekek mozgáskedvének megőrzése
- párhuzamosan végezhető tevékenységekben a szabad, természetes mozgás lehetőségeinek megteremtése csoportszobában és udvaron egyaránt
- sikerekhez juttatás a mozgásos tevékenység során: egyéni szükségletek, képességek figyelembe vétele, az elért eredmények pozitív megerősítése, folyamatos buzdítás
- balesetek elkerülése érdekében a mozgásos tevékenység szabályainak közös kialakítása a gyerekekkel, szabályok betartatása
- a gyermekek életkorához, és egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó eszközök biztosítása
- a „túlmozgásos" gyermekek fokozott mozgásigényeinek optimalizálása, megfelelő eszközök biztosításával
- a testnevelés foglalkozások éves tartalmának összeállítsa, figyelembe véve a csoport és az egyéni fejlettségi szintet.
- a foglalkozások anyagába testalkati deformitások megelőzésére szolgáló speciális gyakorlatok beiktatása
- a játékosság, játék prioritásának megőrzése testnevelés foglalkozáson is.
- csuklópánt alkalmazása az oldaliság megtanításához
- tiszta, friss levegő biztosítása
- tudatos tervezéssel az atlétikai gyakorlatok szabadban történő végzésére törekvés
- gyermekek optimális terhelése
- gördülékeny, várakozásmentes mozgáslehetőség biztosítása
- dajka bevonása szükség esetén a baleset elkerülése miatt
- gyermekek bevonása lehetőség szerint az eszközök elhelyezésébe, kiosztásába
- kézi szerek használata
- elegendő idő biztosítása a foglalkozáson a gyakorlásra
- lehetőség adása a tevékenységből való kilépésre

- mindennapos 10-15 perces frissítő mozgás tervezése, előnyt biztosítva a mozgásos játékoknak
- a társra, egymásra figyelésre való folyamatos nevelés
- mozgásos sportprogramok szervezése
- mintaadó magatartás az örömmel végzett mozgásra
- testi képességek fejlesztése. A nagymozgások, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb
- koordináció, testséma, térpercepció, finommotorika, és a keresztcsatornák fejlesztése.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- igényli a mindennapos mozgást
- harmonikus, és összerendezett nagy és kis mozgások jellemzik
- mozgásos tevékenység, játék közben figyel tartására
- téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni
- jobb-bal iránnyal, kifejezéssel tisztában van
- ismeri saját testét, testrészeit, képes megnevezni és beazonosítani azokat
- tud biciklizni, rollerezni önállóan hajtja magát a hintán
- fizikai erőnléte, állóképessége, egyensúlyérzéke életkorának megfelelő
- szem-kéz, szem-láb koordinációja kialakult
- legalább egy labdajátékot ismer
- legalább 2-3 kézi szert biztonsággal használ (labda, karika, ugrókötél)
- képes társára figyelni, korához mérten fejlett az önuralma, együttműködő, segítőkész, toleráns
- csapatjátékban ismeri és betartja a szabályokat, egészséges versenyszellem jellemzi.

5.8. A külső világ tevékeny megismerése

5.8.1. A külső világ tevékeny megismerése

A külső természeti környezet (természet, víz, talaj, növények, állatok, levegő) és az ember alkotta környezet (falusi, városi környezet, épületek, tárgykultúra, tér, műemlékek, közületek, hulladékkezelés, ember szerepe..) megismerése a mindennapokban, és csakis közvetlen

élményeken alapuló tapasztalatszerzéssel képzelhető el. Ezért ezen a tevékenységi formán keresztül folyó kultúraátadás nagyrészt óvodán kívüli tevékenység szervezésében valósul meg. Lehetőséget teremtünk a helyi kultúra értékeinek megismerésére, a településünkre jellemző néphagyományok közvetítésére és az új hagyományok megismertetésére.

Fontos számunkra, hogy a gyerekek megtanulják ezek szeretetét, védelmét.

A környezeti nevelés témaköreit mindig az aktuális évszak, napszak, ünnep, esemény határozza meg, továbbá a gyermekek által javasolt, kedvelt témák is megjelenhetnek.

Szem előtt tartva azt, hogy gyönyörű természeti környezetben élünk, kiemelt feladatunknak tekintjük, hogy a gyerekeket megtanítsuk ennek a páratlan kincsnek a védelmére, tiszteletére.

A természet és a környezet védelme az egész társadalom szintjén egyre sürgetőbb feladat, ezért tudatosan törekszünk ennek megalapozására óvodásainknál.

Szervezeti formái:

- kötetlen kiscsoportos megfigyelések - kooperatív tanulási tevékenységek
- spontán szerzett ismeretek, tapasztalatok
- kirándulások, séták
- közvetve kötött mikrocsoportos
- munkalapon való tevékenykedés
- cselevéses tanulás
- egyéni képességfejlesztés

Közvetett irányítással teret engedünk a gyermeki önállóságnak, a gyermek is dönthet önállóan, szervezheti, tervezheti a tevékenységet.

Célunk:

- a természeti és társadalmi környezet életkor adekvát megismertetésével tapasztalatokhoz juttatás, készségek, képességek alakítása
- szülői szemléletformálás
- a szlovák nemzetiségi néphagyományok ápolása
- komplex cselekvés útján a természet és környezetvédelem fontosságának megismertetése

- természet és környezettudatos magatartás kialakítása
- a szülőföld megismertetése, kötődés megalapozása.

A külső világ tevékeny megismeréséből adódó óvodapedagógusi feladatok:

- változatos tevékenységek biztosítása, melyek során a gyermek felfedez, megismer, megfigyel
- az új ismereteknek a gyerekek megismerési vágyára, élményeire, ill. már meglévő tapasztalataira építése
- a meglévő ismeretek rendszerezése, elmélyítése
- séták szervezése az óvoda környékére, a falu intézményeinek megismerése (orvosi rendelő, posta)
- elemi közlekedési szabályok gyakoroltatása, közlekedési eszközök megismertetése
- beszélgetés a családról
- testrészekkel való megismertetés
- évszakokhoz kapcsolódó megfigyelések biztosítása, összefüggés keresése öltözködés, munkák, tevékenységek, és az évszakok váltakozása között
- növények, állatok fejlődéséről, gondozásáról, hasznáról ismeretek nyújtása
- természetsarok kialakítása a csoportszobában, ahol megtalálhatók a gyermekek által gyűjtött kincsek (természet által „elengedett" termések) hajtatnak, csíráztatnak
- udvaron lehetőség biztosítása az általuk ültetett virágok gondozásra
- az ismeretek sokszínű gyakorlásának, alkalmazásának biztosítása
- módszerek, eszközök a gyermekek életkori sajátosságaihoz való igazítása
- megfigyelések, játékos tevékenységek, gondolkodtató kérdésekkel
- problémahelyzetek teremtése, kísérletezés, felfedezés
- ünnepélyek és hagyományőrzés formájában az egyetemes nemzeti kultúra értékeinek és hagyományainak közvetítése
- helyi hagyományok közvetítése, ezekben való részvétel

A környezet tudatos magatartás kialakításához és a természet szeretetére neveléshez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok:

- környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás vízzel, árammal, papírral,
- egyszer használatos tollak mellőzése, csomagolóanyagok természetbarát választása
- szelektív hulladékgyűjtés alapjainak lerakása: (külön gyűjtjük: papír, műanyag..)
- olyan íróeszközök biztosítása, melyek nem tartalmaznak egészségkárosító anyagokat (lakkozatlan ceruzák, sima filctoll, zsírkréta) + foglalkoztatási eszköznél is erre való törekvés
- levegő illatosítása gyógynövényekkel, fűszernövényekkel
- gyermekek megismertetése a komposztálással
- kísérletek, megfigyelések biztosítása. (Pl.:télen begyűjtjük a havat a közút mellől, és tiszta kertből, olvadás után mit tapasztalunk? Ősszel kis gödröt ásunk beleteszünk különféle anyagokat, tavasszal kiássuk, mi bomlott le? Étolaj a vízen, - olaj a tengeren stb.)
- a környezet és természet romlásának, pusztulásának bemutatása (légszennyezés, vízszennyezés, kihaló félben lévő állatok..)
- séták szervezése a közeli gazdaságokba,
- ismeretterjesztő könyvek nézegetése,
- terepgyakorlatok szervezése az élővilág, az életközösségek megismertetése,
- természet, „elengedett" kincseinek gyűjtése. Ezek során a bogarak, rovarok óvása (nem taposunk a gilisztára)
- télen a madarak gondozása, madáretetés
- a falut körülvevő természet és a jellegzetes helyek bejárása (kastélykert, temetődomb, Vas hegy alja, Ezer-sziget tó, Szent Jánoska, stb.)
- jeles napokhoz kapcsolódó programok szervezése (Autómentes világnap szept.22. , Nemzetközi hulladékgyűjtő nap szeptember 23. , Állatok világnapja okt.4. , Víz világnapja márc.22. , Föld napja ápr. 22. , Madarak és fák napja május 10. , Környezetvédelmi világnap jún. 5.)
- termésekkel, természetes anyagokkal való dekorálás, ezek beépítése a gyermekek mindennapjaiba, maguk is barkácsolhatnak belőlük (kukoricacsuhé, gesztenye)
- a tapasztalatszerzések, terepgyakorlatok, hagyományőrzés életkorhoz való igazítása
- a gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításban.

- a környezet és természet szeretet, védelem terén mintaadó magatartással a szülők szemléletformálására való törekvés
- fák, bokrok ültetése a gyerekekkel annak megbeszélése miért fontos ez? (levegőszennyezés elkerülése, állatok védelmében..)

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- tudja, hol lakik, mi a pontos címe
- tudja óvodája nevét
- tudja saját és szülei nevét, ismeri szülei foglalkozását
- megkülönbözteti az évszakokat
- ismeri a napszakokat, és a hét napjait felsorolja
- ismer a növény és állatvilág gyűjtőfogalmához tartozó növényeket, és állatokat
- egyszerűbb növényápolási és állatgondozási feladatokat szívesen végez
- ismeri és betartja az elemi közlekedési szabályokat, felismeri a közlekedési eszközöket
- szívesen kirándul, vesz részt kiállításon, sétán, rendezvényeken
- a környezet tudatos magatartás és természetvédő szokásai kialakulóban vannak
- ismer helyi hagyományokat, népszokásokat.

5.8.2. A külső világ mennyiségi és formai összefüggéseinek tevékeny megismerése

A matematikai fogalmak a környezettel való ismerkedés során állandóan jelen vannak, így a kisgyermek természetes módon ismerkedik velük, bár később épülnek be ezek beszédébe. Az ezzel kapcsolatos tevékenységek megvalósíthatók kötetlen, ill. kötött formában is az óvodapedagógus megítélése alapján.

Célunk:

- a külső világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztaltatása, ezáltal a logikus gondolkodás megalapozása
- matematika iránti érdeklődés felkeltése.

Matematikai képességek alakulását segítő tevékenységek:

Számfogalom előkészítése, megalapozása:

- halmazok – képzése, összehasonlítása, elemeinek sorba rendezése, összemérése becsléssel, párosítással, számlálással
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának érzékeltetése, gyakorlása – hozzátevés, elvétel, ugyanannyivá tétel, 10-től számláljanak visszafelé is
- mennyiségek összemérése: magasság, hosszúság, szélesség, vastagság, bőség, űrtartalom szerint
- rész-egész viszonyának felfedezése válogatások, és a mennyiségek bontása során
- számlálás – bontás gyakorlása játékos szituációkban
- mennyiség fogalom egyéni fejlettségtől függően: 6-10-es számkörben
- sorszámok megértése: sorba rendezett elem helye a sorban
- mérések különböző egységekkel: hosszúság, terület, tömeg, űrtartalom

Geometriai tapasztalatok szerzése:

- tapasztalatszerzés gömbölyű és szögletes formákról, tárgyakon és testükön való érzékelés
- építés önálló elképzelés alapján, és másolással különféle elemekből
- síkban és térben való alkotásnál tapasztalat szerzése síkmértani formákról, a rész-egész viszonyának felfedezése
- logikai játékok használata, építés, felületek lefedése.

Tájékozódás térben és síkban:

- irányok azonosítása, megkülönböztetése (bal, jobb, alá, fölé stb.)
- irányok megfigyelése tükörben, a tükörkép, szimmetria felfedezése, tevékenykedés tükörrel
- tájékozódás labirintusban (térben és síkban is játékosan)
- sorozatok létrehozása Pl.: színekkel, hangokkal, mozgással, formákkal ezek keresése, felfedezése élethelyzetekben is
- tehetséggondozás: mátrixok, kettesével való számlálás, bontás-pótlás műveletének kiterjesztése nagyobb számkörben (tíz vagy tízes átlépéssel) geometriai alakzatok speciális tulajdonságainak felfedezése.

A külső világ mennyiségi és formai viszonyainak megismeréséből adódó óvodapedagógusi feladatok tevékenykedtetés által:

- spontán adódó helyzetek kihasználása matematikai tartalmak közvetítésére
- matematikai és logikai szabályjátékok megismertetése a gyerekekkel
- a gyermekek kíváncsiságára építő problémahelyzetek teremtése, tudásvágyuk kielégítése számukra érthető, pontos megfogalmazással
- egyéni feladatmegoldásuk meghallgatása, sajátos logikájuk elfogadása, a problémamegoldásra adott válaszaik megoldása
- változatos tevékenykedtetés biztosítása páros, mikrocsoportos és egyéni formában is
- lehetőség teremtése matematikai tartalmú játékokra, feladatokra
- egyéni fejlettség alapján a képességek figyelembe vétele
- matematikai fogalmak, kifejezések használata a gyermekek előtt
- összefüggések megtapasztaltatása, megismertetése velük
- matematikai ítéletek megfogalmazása (halmazok kapcsán)
- térbeli viszonyok, irányok, helyzetek pontos megfogalmazása
- 5-6-7 éves gyermekek számára szervezett ismeretszerzés
- munkalapokon való manipulálás lehetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- képes halmazok összehasonlítására, szétválogatására
- számfogalma 10-es számkörben mozog
- problémamegoldó készsége és logikai következtetései életkorának megfelelőek
- hosszabb-rövidebb, kisebb-nagyobb, több-kevesebb, magasabb–alacsonyabb stb.. ismerete
- elő tud állítani különféle elemekből ugyanannyit, többet, kevesebbet (bontással)
- összehasonlításokat érti és használja
- ismeri az irányokat és feladatvégzés során helyesen alkalmazza azokat
- névutókat helyesen használja
- felismeri a sorba rendezés logikáját tudja jól folytatni, az elrontott sorozatot javítja
- alapvető síkmértani formákat ismeri: mint a kör, négyzet, téglalap, háromszög
- alapvető mértani testeket ismeri: mint a gömb, kocka, téglatest
- képes részekből egészet kirakni
- azonosságokat, különbségeket felismer, megfogalmaz

- tapasztalatokat szerez a tükörképről, szimmetriáról.

6. Az egyes tevékenységformák szervezése

Az életkori jellemzők ismeretében a gyermekek egyéni sajátosságaira építve, és a helyi igényekhez és szokásokhoz igazodva az óvodapedagógusok döntésétől függ – kivéve a szabad játékot – a felajánlott tevékenységformák megválasztása. A tevékenységek szervezeti keretei különösen:

- kötetlen foglalkozás, kezdeményezés (egy időben egyféle tevékenység)
- választható tevékenységek (egy időben többféle tevékenység)
- kötött foglalkozások (különösen a testnevelés)
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztést biztosító fejlesztő tevékenységei

Alapelvek a tevékenység szervezeti kereteinek megválasztásához:

- az egyes tevékenységekben való részvételhez kényszerítő eszközöket nem alkalmazunk, a motiváció, a gyermeki érdeklődés felkeltése az alapvető és meghatározó
- a (2,5) 3-4 éves óvodás gyermekek számára a kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkozási forma, mely biztosítja számára a szabad játékot, a tevékenység szabad megválasztását. Kötetlenségként éli meg a gyermek, ha **az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges, differenciált tevékenykedés feltételrendszerét.** Ez a tevékenységi forma megkívánja az óvodapedagógustól, hogy pedagógiai ismereteit folyamatosan bővítse, ismerje a gyermekek egyéni szükségletét, aktuális fejlettségi szintjét, érzelmi állapotát, és ehhez igazítva differenciáltan előre tudjon tervezni. Tehát tudatosságot, nagyfokú szervezési készséget, áttekintőképességet és kellő kreativitást igényel
- A 4-5-6-7(8) éves gyermek már képes arra, hogy kötött tevékenységben is részt vegyen. Számukra fokozatosan vezetjük be a kötött foglalkozásokat. 4-5 évesek napi egy kötött tevékenységben vesznek részt, 5-6-7(8) évesek számára napi két tevékenység kötött

- a különböző szervezeti keretek között a gyermekek foglakoztatási formái: egyéni, mikro csoportos, makro csoportos és az egész csoport együtt
- a foglalkoztatási formák megválasztása az óvodapedagógus kompetenciája
- a különböző együttműködési formák megválasztását a gyermekek szocializációs szintje meghatározza
- a tevékenységek közötti megfelelő arányok kialakítása, különös tekintettel a játék kitüntetett szerepére

6.1. Napirend, hetirend

6.1.1. Napirend összeállításának elvei

Az óvoda nyitva tartási ideje szülői igények alapján szerveződik.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében különösen figyelve a szülők munkába állását segítő nyitva tartás biztosítása.

A gyermekek napirendjének összeállításában vezérelv a szabad játék idejének minél hosszabb időn keresztül és lehetőleg összefüggő idejű biztosítása, valamint a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembe vétele. Ennek érdekében:

- a napirend összeállítása során ügyelünk arra, hogy óvodai életünk mindennapjaiban biztosítsuk a gazdag, változatos tevékenységet, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását
- rugalmasság és stabilitás megteremtése, melynek értelmében a stabil pontokat az azonos időben megjelenő, visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések, alvás, mindennapos testnevelés, mese), a rugalmasságot a gyermekek érdeklődésére, tevékenységére alapozott helyzetek időtartamának kezelése, az előre be nem tervezett tevékenységek beilleszthetősége adja.
- ügyelünk arra, hogy a legtöbb időt a játék, a játékos tevékenykedtetés kapja

- a napirend alkalmazkodjon az évszakokhoz, az egészséges életmódra nevelés érdekében használjuk ki a gyermekek természetes mozgásigényét, és a természet hatásait, ügyelve a szabad levegőn való tartózkodás időtartamának fontosságára
- az óvodai napirend konkrét meghatározásában ajánlatos a stabil pontokat tervezni, míg az egyéb tevékenységekre nagyobb intervallumokat tervezni
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek tekintetében különös figyelemmel szükséges fordulni afelé, hogy napirendjük a biztonságérzetet erősítse, a megfelelő odafigyelés a bizalmat fokozza.

A fenti ajánlások betartása közös nevelési elveink szintézisét jelentik. Az óvodák konkrét napirendjét a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki és rögzítik azt az óvodai csoportnaplókban.

A jól kidolgozott napirend a maga rugalmas változásaival lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, elegendő időt biztosítva arra, hogy a gyermekek minden tevékenységüket befejezhessék, pontosan elvégezhessék. Az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges.

A **szeptember 1-jétől május 31.-éig** terjedő időszak napirendjét a fentiek szerint, a gyermek biológiai (életkor, alvás-, mozgásigény, ebéd rendszeres időpontja), társas szükségleteit szem előtt tartva alakítja ki az óvónő.

Idő	**Tevékenység**
7.00-10.20	Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenységek, tízórai. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek, kötelező tevékenységek. Kötelező testnevelés heti 1 alkalommal. Mindennapos testnevelés

10.20 – 12.10	Öltözködés. Udvari játék. Levegőzés. Séta. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek, kötött tevékenység. Egészségfejlesztő testmozgás
12.10-13.00	Öltözködés. Mosdóhasználat. Ebéd. Fogmosás.
13.00 -14.45	Előkészület a pihenéshez. Pihenés. Egyéni szükségletekhez igazodó ébredés.
14.45-17.00	Párhuzamos tevékenységek: átöltözés, mosdóhasználat, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, kötetlen kezdeményezett tevékenységek – kínálatok.

Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én, ezért a nyári időszakra, június 1-jétől augusztus 31-ig, tartalmas, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett napirend szolgál. Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvodapedagógus a nyári élet megtervezésénél adjon lehetőséget a gyermeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadon élvezze, közben legyen lehetősége változatos tevékenységekre, közvetve kompetenciáinak fejlesztésére.

Nyári napirend

Idő	**Tevékenység**

7.00-12.00	Párhuzamos tevékenységek, játék a szabadban. Tízórai. Napozás, egyéb szabadon választott tevékenység. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek- kínálatok. Kirándulások, séták. **Hőségriadó esetén 11.00-15.00-ig csoportszobában való tartózkodás**.
12.00-13.00	Előkészületek az ebédhez. Ebéd
13.00 -14.45	Előkészülés a pihenéshez, Pihenés, Egyéni szükségletekhez igazodó ébredés
14.45-17.00	Mosdóhasználat. Öltözködés. Uzsonna. Párhuzamos tevékenységek: játék a szabadban, szabadon választott tevékenység. Kötetlen kezdeményezett tevékenységek- kínálatok.

6.1.2. A hetirend összeállításának elvei

Az óvodák heti rendjének összeállítása az adott óvodapedagógusok feladata, szükség szerinti egyeztetés a kialakítás során a több gyermekcsoporttal foglakozó óvodában szükséges.

A hetirend összeállításának elvei:

- a hét során legyen biztosítva, hogy az adott nap során egy-egy tevékenység nagyobb hangsúlyt kapjon, s e szerint történjen a célirányos képességfejlesztés
- naponta legyen lehetőségük a mesére, versre, vizuális tevékenységre, énekre
- a heti ciklus tervezése nem kötelező jellegű akkor, ha ettől eltérő időtartamra (két hét, vagy más) tervezünk tevékenységet, pl. projekttervezés, melynek meghatározott a tevékenység jellege, tartalma, komplexitása
- heti egy alkalommal kötelező testnevelés foglakozást szervezni

- minden gyermek számára szükséges biztosítani, hogy a megkezdett tevékenységét kedvük szerint folytathassák a hét során
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyéni fejlesztését elősegítő tevékenységeket szükséges tervezni, figyelembe véve a gyermek emberi méltóságának, jogainak biztosítását.

Az óvodák heti rendjét az óvodai csoportnaplók tartalmazzák.

7. A nevelés tervezése

Az óvoda funkciójának céljaink feladataink megvalósítása érdekében a gyermeki tevékenységek tervezésén kívül a gyermekek szokás és szabályrendszerének alakítását nevelési tervekben rögzítjük. Óvodai nevelésünk cél és feladatrendszere ismeretében ugyanis nélkülözhetetlennek tartjuk a fejlesztés átgondolását, tervezését, időszakonkénti értékelését, a továbblépés feladatainak meghatározását. **A nevelési tervek időintervallumát az negyedévre, illetve a legújabb portfólióbarát csoportnapló szerint fél évre határozzuk** meg, teljesítésük értékelése pedig negyed évente, minden lezárt ciklus végén írásban történik a csoportnaplókban.

Az egyéni fejlesztések a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél kiemelten fontos feladat. Az egyéni fejlesztések méréseken alapuló fejlesztési tervek, melyek **1 havi tervezéssel** indulnak és lebontva **heti munkára** terveződnek.
A tervezések írásos dokumentumban valósulnak meg, melyek egységesen kialakított formátumúak.

8. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

Óvodai nevelésünk fontos eleme a gyermekek személyiségének minél pontosabb ismerete, fejlődésének figyelemmel kísérése és céljaink eléréséhez viszonyított helyzete megállapítása.

Közös álláspontunk alapján a gyermekek fejlődését nagyobb intervallumokban értelmezzük. A személyiségfejlődés folyamatában ebben az életkorban megengedhető az estleges részleges elmaradás, az eltérő fejlődési ütem, az óvodáskor végére kívánjuk eljuttatni a gyermekeket olyan szintre, amely kívánatos további élete számára.

Ennek érdekében:

- A gyermekek megismerését sokrétű információs rendszeren keresztül valósítjuk meg.
- A gyermek és körülményeinek megismerésére már a beiratkozást követő családlátogatás lehetőséget ad. /Anamnézis felvétele/
- A gyermekek fejlettségi szintjét a Sprint kiadó által kiadott „Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése" című dokumentumban – évente legalább 3 alkalommal – rögzítjük az óvodába lépéstől az iskolakezdésig.
- Évente legalább két alkalommal tájékoztatjuk a szülőket gyermekük fejlődéséről.
- Az 5. életévüket betöltött gyermekeknél évente 1 alkalommal DIFER mérést végzünk. Ez a mérőeszköz, valamint a mérések nyomán készített értékelések alapozzák meg az óvodai szakvéleményünket.
- Folyamatosan bővítjük mérési, értékelési kultúránkat, mérőeszközeinket.
- Pontosan meghatározott az óvodáskor végére elérendő optimális szint, melyet az alapprogram tartalmaz.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében különösen fontosak az alábbiak a személyiség nyomon követésében melyeket minden gyermeknél alkalmazunk, de a HHH gyermekeknél az egyéni fejlesztés hangsúlyos volta miatt kiemelt feladatként kezelünk:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermek óvodai beíratásának támogatása 3 éves korában.
- Ennek érdekében a szülői házzal szoros együttműködést elősegítő kapcsolatfelvétel.
- Beszoktatási terv, mely segíti a gyermek és a szülő közösséghez, a közösség szabályaihoz szokásrendszeréhez való szoktatást.
- Részletes anamnézis felvétele a szülői házzal együtt.
- Bejöveti mérés elkészítése, a méréshez igazodó fejlesztési terv készítés.
- Fél évente értékelő megbeszélés a szülővel, a megbeszélés alapját az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követését rögzítő dokumentum tartalmazza. A szülő aláírásával igazolja, hogy a gyermekéről a tájékoztatást megismerte.
- 5 éves kortó DIFER mérés.

9. Az óvodák hagyományos ünnepei, rendezvényei

Az óvodák sokszínűsége, az egyes tagóvodák tartalmi munkájának gazdagsága lehetővé teszi, hogy az óvodai élet is bővelkedjen saját hagyományokkal, egyedi tartalmú ünnepekkel. E feladatok szabályozása helyi szintű, s az óvodák évente a munkaterv mellékleteként, részletesen kidolgozott, konkrét tervezéssel rögzítik ünnepeiket.

Nagy odafigyeléssel fordulunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ünnepeken való részvételére, a szülők bevonására az óvoda ünnepeibe.

Kötelezően megtartandó ünnepek:

- Mikulás
- Karácsony
- Farsang
- Márc. 15
- Anyák napja
- Gyermeknap
- Évzáró

10. Az óvodák kapcsolatai

A különböző településeken található három tagintézmény partnerkapcsolatainak vannak közös és szükségszerűen eltérő elemei. Valamennyi partnerünk közül kiemelt jelentőségű azonban az óvodába járó gyermekek családjaival történő kapcsolatunk minősége, folyamatos továbbfejlesztése.

10.1. A családokkal való együttműködés

Az együttműködés célja:

Az óvoda és a családok nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, az óvoda és a családi háttér közös felelősségérzetének megerősítése a gyermekek fejlődésében, annak hangsúlyozásával, hogy nevelési céljaink – összhangban a szülői elvárásokkal - csak akkor teljesülhetnek, ha a szülők is segítik ezt a folyamatot a gyermekek fejlődését támogató, szeretetet adó családi neveléssel.

Elősegíteni továbbá, hogy a nyitott óvoda megvalósításával a szülők reális benyomásokat szerezhessenek gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, s arról, hogy avatott kezek óvják-fejlesztik gyermeküket.

A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusnak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az együttműködés alapelvei

- A kapcsolattartás legfontosabb elve, hogy tudatosítsuk: a gyermeknevelés elsősorban a család joga és kötelessége, és ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.
- Törekszünk a két nevelési színtér összhangjának megteremtésére, a jó nevelőpartneri kapcsolat kialakítására, melynek alapja a kölcsönös bizalom.
- Nyitottság a szülők problémáinak meghallgatásában, megértés, tapintat, és lehetőség szerinti segítségnyújtás, az információk bizalmas kezelésében nyilvánul meg
- Az óvodai dolgozók ismerjék és fogadják el az eltérő családi körülményeket
- Az óvoda legyen kezdeményező és elfogadó, de tartsa tiszteletben a családi nevelés elsődlegességét
- Az óvoda dolgozói nyújtsanak követendő modellt az őszinte érdeklődés, a kölcsönös tisztelet és bizalom kialakítására
- A szülői jogok érvényesülhessenek a nevelés folyamatában, különös tekintettel a nevelési program ismeretére, s érdemi tájékoztatásra a gyermekük fejlődésével kapcsolatban
- A szülő számára szükséges biztosítani minél többféle bekapcsolódási lehetőséget az óvodai életbe
- Az együttműködési formák tartalmáról, a benne rejlő „munkamegosztásról” a szülőket érdemben tájékoztatni szükséges

A fenti elvek megvalósítása érdekében:

- az óvodák házirendjükben szabályozták a szülők számára fontos tudnivalókat
- a házirendet szükséges a szülővel megismertetni, annak kivonatos egy példányát a beiratkozáskor a szülőknek átadni
- az együttműködés elveit, formáit azok megvalósulásának tervezését szükséges az éves munkatervekben rögzíteni, erről tájékoztatást adni a szülőknek a helyben elfogadott módon
- az óvodák szülői szervezeteket működtetnek

A szülőkkel történő együttműködés formái változatosak, sokrétűek, magukba foglalják a személyes kapcsolatot, a közös rendezvényeket, a jeles napok megünneplését, a hagyományok ápolását. Megkülönböztetett figyelmet fordítunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel történő kapcsolattartásra, a kapcsolattartás minden formájára. Biztosítjuk számukra a napi kapcsolattartási lehetőséget, valamint moderátorként részt vesz az óvodapedagógus a gyermekjóléti szolgálat, a családsegítő szolgálat, az egészségüggyel való kapcsolattartásban.

Az alábbi felsorolás inkább orientáló jellegű, mintsem szabályozó jellegű, hiszen az adott szociális közeg esetenként meghatározhatja a különböző együttműködési formák tartalmi hangsúlyait:

	Formája	**Célja**
Óvodai élet előtt	Beiratkozás előtti családlátogatás	A gyermekek otthoni körülményeinek megismerése, a gyermekkel történő első találkozás, bizalomépítés a gyermekkel, a családdal. Közös anamnézis felvétele
	Beiratkozás	Adatfelvétel, ismerkedési lehetőség biztosítása az óvodai élettel
	Anyás befogadás	Biztonságérzet kialakítása mind a szülő, mind az óvodába érkező gyermek számára. Egyénre szabott beszoktatás
Óvodai élet alatt	Közös programok (kirándulás, ünnepek, munkadélutánok, játékdélutánok, kézműves délutánok)	Családok és az óvoda kapcsolatának elmélyítése. Oldott ismerkedés egymással. Betekintés és aktív részvétel biztosítása az óvoda életébe.

	Szülői értekezletek (óvodai szintű, csoportszintű)	Tájékoztatás, információcsere, nevelési feladatok és teljesülésük. Operatív feladatok egyeztetése, véleményezés, közös megállapodások megkötése.
	Évközi családlátogatás	Problémás esetekben a személyes, családi környezetben a probléma okainak, lehetséges megoldási módjának segítése. Nagy odafigyeléssel a hátrányos helyzetű gyermekek családjaira. Gyakori, igény szerinti látogatás
	Fogadó órák	Szülői/óvónői kezdeményezésre egyedi esetek megbeszélése
	Nyílt napok	A szülők számára betekintés biztosítása a gyermek óvodai életébe A hátrányos helyzetű szülők számára figyelem felhívás
	Szülői elvárások és igények felmérése	Felmérés, összehasonlítás, feladatok kijelölése az óvoda számára
	Személyes megbeszélések	Azonnali döntést, beavatkozást igénylő esetekről kölcsönös tájékoztatás
	Szülői szervezet működtetése	Az óvodai élet egészét érintő ügyekről tájékoztatás, szülői kompetenciák erősítése.
Óvodai élet után	Személyes megbeszélések	Informális tájékozódás a gyermekek iskolai haladásáról

Óvodáinkban szívesen fogadjuk a szülőket, a szülői együttműködés minden kezdeményezését.

Óvodai nevelési programunk, nevelési elveink határozott képviselete a biztosíték arra, hogy a családokkal való kapcsolatunk jellege, minősége e szűrökön keresztül működjön, és építő jellegű legyen mind az óvoda, mind a családok számára.

10.2. Az óvodák egyéb kapcsolatai

	Kapcsolattartási formák
Tagintézményekkel való	• tanévnyitó, tanévzáró

kapcsolat (részletesen szabályozva az SZMSZ-ben)	• vezetői megbeszélések • évközi megbeszélések, nevelőtestületi és alkalmazotti értekezletek • hospitálások
Általános iskola	• Szakmai tanácskozások, megbeszélések közös témában • óvodai és iskolai tevékenységek kölcsönös látogatása, tapasztalatcsere • játékdélután, szlovák délután az iskolában • tanítók meghívása óvodai nyílt napra, szülői értekezletekre • iskolalátogatás az iskolába készülő gyermekekkel, részvétel tanórán, részvétel egy délelőttön • tájékoztatás adása a gyermekek fejlődéséről • közös pályázatokban való részvétel • informális kapcsolattartás
Fenntartó és a Társulási Tanács	• értekezletek, tanácskozások, képviselőtestületi ülések • fenntartói ellenőrzések • óvodavezetői beszámolók • költségvetési tárgyalás • meghívás az óvodák rendezvényeire • a fenntartói irányításból adódó feladatok teljesítése
Nemzetiségi Önkormányzatok	• meghívás az óvodák rendezvényeire • egyetértési jogkör érvényesítése az óvodai dokumentumok kapcsán

	• tanácskozások, szakmai megbeszélések • közös pályázatokban való részvétel
Közművelődési intézmények (helyi, szomszédos településen és Vácon)	• gyermekszínház látogatása • könyvtárlátogatás

Nevelési tanácsadó	• gyermekek szükség szerinti vizsgálata • gyermekek szűrése • folyamatos kapcsolat a logopédussal • folyamatos kapcsolat a fejlesztőpedagógussal, pszichológussal és gyógypedagógusokkal
Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság	• sajátos nevelési igény megállapítása • módszertani segítség kérése nevelésükhöz
Salgótarjáni Pedagógiai Oktatási Központ	• szaktanácsadással, minősítéssel, tanfelügyeleti ellenőrzéssel kapcsolatos feladatok koordinálása • havi rendszerességgel információs kiadvány fogadása (Óvodai Hírek) • szakmai szolgáltatás fogadása • tanév előkészítő óvodai tanácskozáson részvétel • ingyenes és térítéses szolgáltatások igénylése szükség szerint • szakmai programokon, továbbképzéseiken való részvétel lehetőség szerint
Egyéb szakmai szolgáltatók	• rendezvényeken, konferenciákon való részvétel lehetőség szerint • információs kiadványok fogadása
Egészségügyi intézmények	• tisztasági vizsgálatok • szűrővizsgálatok

	• tanácsadások • meghívás óvodai rendezvényekre
Egyéb kapcsolatok • helyi vállalkozók • alapítványok • egyesületek • egyház • szakmai szervezetek • civil szervezetek	• támogatás • rendezvényekre meghívás • szakmai fórumokon való részvétel

11. Az óvodák dokumentumai

Óvodáinkban a következő dokumentumok használata kötelező:

- Pedagógiai program
- Óvodai csoportnapló
- Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése
- Fejlesztési terv- HHH – az egyéni fejlesztés dokumentumai
- Felvételi és mulasztási napló
- Önértékelési program
- Szervezeti és Működési szabályzat és függelékei
- Házirend
- Munkaterv /egyesített/, amelyre épül a **tagóvodák éves** munkaterve:

Az egyesített éves munkatervet az óvodavezető készíti el. Ez alapján készül el a tagóvoda éves munkaterve, melyet a tagóvoda vezető készít el, megjelenítve bennük közös feladatok helyi szintű lebontását, valamint az intézményi speciális feladatokat.

12. A nevelési program végrehajtásához szükséges eszköz és felszerelések jegyzéke

A helyi nevelési programok megvalósításához szükséges eszköz és felszerelések jegyzéke, a helyi nevelési programok része.

13. A nevelési programok karbantartása, frissítése és a vezetők közötti munkamegosztás

Az egyesített nevelési program aktualizálása az óvodavezető feladatköre.

13.1. A felülvizsgálat szempontjai különösen valamennyi program esetében:

- a gyermekek nevelésében megjelennek-e a tervezett nevelő-fejlesztő tartalmak?
- az alkalmazott módszerek, tevékenységformák alkalmasak-e céljaink elérésére, szükséges-e a változtatás?
- a keret- és helyi programokban foglalt szabályozások teljesíthetők, fenntarthatók, vagy módosítást igényelnek?
- érvényesek-e a leírtak a személyi, tárgyi feltételek vonatkozásában?
- milyen mértékben elégedettek közvetlen partnereink az óvodákban folyó szakmai munkánkkal?
- megfelelnek-e az aktuális jogszabályoknak?

13.2. A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai különösen

- változás következik be az intézmény szervezeti felépítésében
- változás következik be a működés területén
- törvény, rendelet (országos, helyi) módosítás, fenntartói utasítás
- helyi vizsgálat, ellenőrzés eredményeként részfejezet módosítás szükséges

- alap és kiegészítő feladatok módosulása (bővülés, szűkítés)

13.3. A programmódosítást kérhetik

- fenntartó
- óvodavezető
- tagóvoda vezető
- nevelőtestület
- szülői szervezet.

14. Legitimációs záradék

1. Elfogadta

Nézsa Gyermeki Csodakert Óvoda nézsai nevelőközössége nevében:

……..

Óvodavezető

Dátum:

……

Nézsa Gyermeki Csodakert Óvoda legéndi tagintézménye nevében:

……..

Tagóvodavezető

Dátum:

……

2. **Véleményezte:**

Nézsa, Szülői Közösség nevében: Dátum:

…… …….

Legénd, Szülői Közösség nevében: Dátum:

…… ……..

3. **Jóváhagyta:**

Nézsa- Alsópetény- Legénd Óvoda Intézményfenntartó Társulás Társulási Tanács

…… ……

Intézményfenntartó Társulás elnöke PH Dátum

A nevelési program a jóváhagyás napjától érvényes.

Az eredeti példány tárolása a Nézsai óvodában, másolt példány a tagóvodában.kerül elhelyezésre.

15. Hitelesítési záradék

Hitelesítési záradék

Ez a dokumentum …….. folyamatosan sorszámozott oldalból /lapból áll.

Kelt: …….

PH

……